

Jongeren houden de kerk vitaal

THEMA: GROWING YOUNG

Onder Weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

06 ONDERZOEK ZES PRINCIPES VOOR EEN JONGE, VITALE KERK > 10 LOUREN BLIJDDORP 'JONGEREN HEBBEN WARMTE NODIG' > 14 GROWING YOUNG NEGEN JONGEREN REAGEREN > 24 JAN DE JONG DE ECONOOM VAN KAMPEN

06 **OPINIE**

Focus op jongeren maakt kerken vitaal

Is het in deze tijd van kerkverlating en vergrijzing mogelijk om de kerk te revitaliseren en te verjongen? Ja, dat kan, al is het niet makkelijk. We zien het in Nederland op verschillende plekken gebeuren. Het Amerikaanse onderzoek en daaruit voortvloeiende boek *Growing Young* laat zien dat het mogelijk is door te focussen op jongeren en hun gezinnen.

10 **INTERVIEW**

'Ik merk aan alles dat jongeren warmte nodig hebben'

Toen Louren Blijdorp (1986) de zes principes van *Growing Young* op internet tegenkwam, was hij gelijk aangesproken. Hij herkende veel uit zijn dagelijkse praktijk als gemeentepredikant in Hardenberg. Op allerlei manieren brengt hij de principes van *Growing Young* nu in de praktijk. 'In de leefwereld van jongeren is er zo veel nep.'

20 **EYEOPENER**

Weggaan of blijven?

Van Jezus mag je kiezen: wil je van Hem weggaan of bij Hem blijven? Je krijgt de ruimte om Hem te verlaten. Hij wil geen mensen die Hem volgen op de automatische piloot, maar echte volgers, die uit eigen vrije wil ervoor kiezen om met Hem mee te gaan en bij Hem te blijven. En jij, vraagt Maurits Oldenhuis, waarom wil jij bij Jezus blijven?

28 **JEUGDWERK**

Aandacht voor de allerkleinsten

Vaak begint het jeugdwerk pas 'echt' als een kind naar school gaat. Dan gaan ze naar de kindernevendienst en wordt er nagedacht over hoe we geloofsoverdracht vorm willen geven. Sommige gemeenten beginnen wellicht iets eerder met een peutennevendienst, maar hoe zit het met de allerkleinsten? Is geloofsoverdracht dan ook relevant? Wat gebeurt er in de leeftijdsfase tot en met 2 jaar? En welke lessen kunnen we hieruit leren voor het jeugdwerk?

24 **ONTMOETING**

De econoom van Kampen

Jan de Jong, directeur van de Theologische Universiteit Kampen, is alle dagen druk met het leiden van de universiteit. Maar bij het grote publiek is hij vrijwel niet bekend. Wie is hij en wat drijft hem? En hoe blikt hij terug op de mislukte fusie van de theologische universiteiten? 'Het is pijnlijk als de CGK-synode zegt dat ze de hoogleraren uit Kampen dus niet vertrouwt.'

30 **OPINIE**

Wet en genade in de praktijk

Waarom vergeet je zo gemakkelijk dat God je aanvaard heeft? Het gaat niet om wat je hebt, wat je doet of wat je kunt, maar om zijn liefde, schrijft Bram Beute. Het is een overbekende en uitgesleten boodschap en toch zijn we die zomaar kwijt.

14 **REPORTAGE**

Jongeren willen ervaren dat ze gewenst zijn

Hoe kijken jongeren naar de zes principes van *Growing Young*? We gaven negen jongeren een samenvatting van het boek en vroegen hun om te reageren. Wat herkennen ze? Wat niet? Welke kenmerken zijn voor hen het belangrijkste?

EN VERDER:

- 4 **Praktijklokaal**
- 12 **Redactioneel**
- 18 **Stimulans**
- 19 **Column** Joost Smit
- 23 **Nieuws**
- 23 **Colofon**
- 27 **Column** Dick Westerkamp

Stockbeelden: sweetheart studio/Shutterstock en Fesus Robert/Shutterstock (pagina 1); Delpixart/iStock (pagina 6); amenic181/iStock (pagina 8-9); lvdesign77/iStock (pagina 14-15); FatCamera/iStock (pagina 16); Jen Margis/Lightstock (pagina 20); Antonia Lorenzo/iStock (pagina 31).

Wat online niet verkrijgbaar is...

Wat heb je nodig om jongeren bij de kerk betrokken te houden? Lang heb ik gedacht dat het antwoord vooral te maken had met de muziek en de manier van preken. Als die bij de belevingswereld van de jongeren zouden aansluiten, zou het aantrekkelijk zijn om bij de kerk betrokken te blijven. De praktijk bleek toch weerbarstiger. Jaren heb ik meegeholpen met het organiseren van jeugdendiensten. Mooie avonden waren het, dat zeker. Maar het verloop onder jongeren was in al die jaren vrij groot. Als organisatoren bleven we zoeken hoe we hen betrokken konden houden bij de kerk. Goede muziek en een hippe spreker waren in ieder geval niet het ei van Columbus.

Mijn ervaring wordt bevestigd door het boek *Growing Young*, dat centraal staat in deze *OnderWeg*. Dit boek is het resultaat van vier jaar onderzoek binnen gemeenten die bovengemiddeld veel jonge mensen van 15 tot 30 jaar weten te trekken. Op de vraag waarom deze jongeren betrokken zijn bij hun kerk kwamen heel andere antwoorden dan goede muziek en prediking. Hun antwoorden hadden onder meer te maken met persoonlijke relaties en verantwoordelijkheid krijgen.

Terwijl ik dat liet bezinken, drong het tot mij door dat jongeren ons hiermee een spiegel voorhouden, die kan helpen om een vitale kerk te zijn en te blijven. Goede muziek, een opbouwende preek: daarvoor hoef je niet naar de kerk. Niet met alle beschikbare moderne media. Maar hoe vaak gebeurt het online dat iemand die ouder of jonger is dan jij iets van zijn of haar geloofsweg met jou deelt? Of dat je door een ervaren iemand gecoacht wordt voor een bepaalde taak, zodat je de kans krijgt om je verder te ontwikkelen? Zo'n gemeenschap van christenen uit verschillende generaties, die samen Christus proberen te volgen, is online moeilijk verkrijgbaar.

Is het offline veel gemakkelijker? Ik vermoed van niet, maar ik laat mij er graag toe aansporen. Daarom deze

editie van *OnderWeg*, om ons door de jongeren in ons midden te laten uitdagen in ons nadenken over kerk zijn.

Debbie den Boer (NGK),
redacteur *OnderWeg*

‘Triades verrijken en verdiepen je geloof’

Triades zijn een mooi middel om als gelovigen uit verschillende generaties met elkaar op te trekken. Dat vindt 70-plusser Ale Sierksma, die tweeënhalve jaar optrok met de twintigers Erwin Klein Leetink en Joris Groenendijk. Alle drie zijn ze lid van de NGK Ede (Proosdij). De twee jongeren hadden goede herinneringen aan de triade uit hun tijd bij de Navigators en vroegen Ale Sierksma met hen mee te doen, als gemeentelid met flink meer levens- en geloofservaring. Een dikke twee jaar voerden ze elke twee of drie weken gesprekken over geloof en leven, God en de Bijbel, vaak aan de hand van een boek, onder meer van Henri Nouwen, Anselm Grün en Henk Stoorvogel. Ale Sierksma kijkt dankbaar terug op die avonden van gesprek en gebed: ‘Je leert elkaar intensief kennen en komt zo dicht bij elkaar. Je deelt een stuk van je leven en je deelt je geloof. Ik heb meer besef gekregen van wat er leeft onder jongeren: veel meer dan mijn generatie gaan ze vanuit ervarin-

Leestip

Greg Ogden, *Discipelschap met impact*, Hoenderlo (Navigator Boeken), 2014. Dit boek bespreekt de achterliggende gedachten van de triade.

gen waar ze in de praktijk van het leven tegenaan lopen naar God en de Bijbel. Met vragen als: wanneer het in de relatie met mijn ouders ergens hard heeft gebotst en dat werkt nu nog door, hoe ga ik daar dan als christen mee om? Hun manier van omgaan met God heeft mijn geloof verdiept en verrijkt.’

Ook Erwin Klein Leetink kijkt terug op een periode van ‘bijzondere vriendschap en verrijking van mijn geloof, waarin we dichter bij elkaar en bij God zijn gekomen’. Volgens hem deel je in zo’n intieme setting gemakkelijker dingen dan in een grotere groep. ‘Als je zaken op het gebied van seks, geld, werkdruk en zo verborgen houdt, kan God er moeilijk mee aan de slag. Als je open bent over die donkere plekken, kan dat pijnlijk en confronterend zijn, maar dan kan het niet anders dan dat Gods Geest grote schoonmaak gaat houden.’

Voorwaarde is volgens Sierksma wel dat je openstaat voor hoe mensen van een andere generatie leven en geloven én dat het gesprek wederzijds is. ‘Niet dat je als oudere alleen maar geeft en niet ontvangt. Dat hebben we bij de start goed afgesproken.’ Volgens Klein Leetink gingen de drie mannen ondanks het leeftijdsverschil op voet van gelijkwaardigheid met elkaar om. ‘Ook dankzij Ale Sierksma. Het is best lastig om je lerend op te stellen als je al een heel leven achter de rug hebt. Maar wie hier aan

Ale Sierksma (links) met Erwin Klein Leetink en Joris Groenendijk (rechts) in de GelreDome.

begin, moet weten: dit werkt alleen als je bereid bent je eigen ego aan de kant te zetten.’

Op een mannenweekend van hun gemeente eind 2017 vertelden de drie zo enthousiast over hun triade-ervaring dat daarna in de Proosdijgemeente enkele nieuwe triades met deelnemers uit verschillende generaties zijn gestart. Kortgeleden heeft het drietal hun triade afgesloten met een maaltijd en een voetbalwedstrijd in de GelreDome.

Brildragende Bijbellezers

De gesprekken in veel GKv-gemeenten over het synodebesluit om de ambten voor vrouwen open te stellen leiden tot een hernieuwde aandacht voor de vraag: hoe lezen wij de Bijbel? In de GKv Leek hield ds. Roel Prins er een drietal leerdiensten over onder het motto: ‘Waar is mijn bril?’ De eerste preek had als thema

‘Tussen tekst en lezer’: hoe leggen we verbinding tussen de eeuwenoude Bijbeltekst en de Bijbellezer van nu? Want Bijbel lezen gaat niet vanzelf goed. Prins ging daarbij in op de zogenoemde nieuwe hermeneutiek. Niemand kan zeggen: ‘Ik lees gewoon wat er staat’, want bij het lezen van de Bijbel heeft iedereen een bril op. Preek twee ging

over ‘Niet van gisteren’: hoezeer je ook sommige dingen uit de Bijbel in hun tijd moet laten staan, de Bijbel is niet slechts een stem uit het verleden, maar het Woord waarmee God ons ook vandaag aanspreekt. De derde preek cirkelde om de kerk als leesgemeenschap: ‘Samen lees je beter’. We hebben elkaar nodig bij het lezen en

verstaan; we moeten het samen doen 'met al die verschillende mensen waaruit de gemeente bestaat', samen met hen die ons voorgingen, en samen met christenen wereldwijd. De preeksamenvattingen zijn te vinden op www.gkv-leek.nl onder 'Preken'. In de GKV Barneveld/Voorthuizen draait sinds eind 2017 een lees- en bespreksgroep (met deelname vanuit de plaatselijke NGK) die onder leiding van ds. Gerard de Kimpe het boek *Gereformeerde hermeneutiek vandaag* bespreekt. Elke drie weken wordt een avond lang een hoofdstuk besproken, waarbij vragen centraal staan als: Hoe lezen wij de Bijbel? Wat is de winst van een kritische bezinning op de processen die een

>> *Niemand kan zeggen: 'Ik lees gewoon wat er staat' <<*

rol spelen bij het verstaan van teksten? Dat het bij hermeneutiek niet alleen over de Bijbel gaat, maar evenzeer over andere teksten, bleek bij de bespreking van een casus over de Open Brief uit 1966, die de scheuring GKV-NGK inluidde. Gesproken werd over vragen als: Welke factoren

(vooronderstellingen, beelden) waren bepalend voor de veroordeling van de Open Brief door de GKV-synode van 1967? Welke factoren spelen vandaag een rol bij de beoordeling van de Open Brief en het synodebesluit? En daarmee ging deze casus dus over hermeneutiek.

Kerkelijk memoryspel uit Deventer

De 3G-kerk (CGK/GKV/NGK) in Deventer heeft het eerste kerkelijke memoryspel op de markt gebracht, met als doel geld binnen te krijgen voor de vernieuwbouw van de Koningskerk. De memoryplaatjes bevatten afbeeldingen van waar het in de kerk over gaat, zoals liefde voor elkaar, het anker van de hoop en het teken van de vis, en wat er in de kerk gebeurt: Bijbel lezen, avondmaal vieren, dopen, preken, muziek maken. Het kerkgebouw op één van de plaatjes is het silhouet van de Deventer Koningskerk. Het memoryspel is ontworpen door gemeentelid Jacobien de Krijger. Hoewel het primair met een financieel doel is uitge-

>> *Het spel kan ook dienen voor uitleg over het evangelie <<*

bracht, kan het volgens actievoordinator Astrid Zwartenkot ook goed dienen voor gesprek en uitleg over het evangelie en de kerk: op jeugdclubs, in de kindernevendienst, op school en thuis. Het is bruikbaar in kerken van diverse signatuur, geproduceerd in samenwerking met www.kerkdienstgemist.nl en voor € 8,95 te bestellen via actie@3gk-deventer.nl.

Focus op jongeren maakt kerken *vitaal*

Is het in deze tijd van kerkverlating en vergrijzing mogelijk om de kerk te revitaliseren en te verjongen? Ja, dat kan, al is het niet makkelijk. We zien het in Nederland op verschillende plekken gebeuren. Het Amerikaanse onderzoek en daaruit voortvloeiende boek *Growing Young* laat zien dat het mogelijk is door te focussen op jongeren en hun gezinnen.

tekst **Sabine van der Heijden**

Vier jaar lang deed het Fuller Youth Institute onderzoek in gemeenten die meer 15- tot 30-jarigen trekken dan gemiddeld, om zo te ontdekken wat deze gemeenten typeert (zie het kader voor meer onderzoekdetails). De onderzoekers vonden zes principes die waarschijnlijk ook in ons land toepasbaar zijn. Geen kant-en-klare succesformules, maar richtingwijzers voor gemeentebreed beleid. Interessant vanuit het perspectief van de jeugd, maar ook met het oog op gemeentebouw.

>> Waarom zijn jongeren altijd maar met hun telefoon bezig? Waarom vinden ze samenwonen prima? <<

Uit het onderzoek blijkt dat kerken met veel jongeren gezonder en levendiger zijn dan kerken met weinig jongeren. Ze hebben minder moeite om vrijwilligers te vinden en zijn financieel gezonder. Dat komt omdat de jongeren actief zijn in allerlei facetten van het gemeente zijn en daarbij de volwassenen inspireren met hun passie en enthousiasme. Ook vernieuwen kerken met relatief veel jongeren makkelijker dan grijze kerken, waardoor ze weer nieuwe mensen aantrekken. Die nieuwe gezinnen dragen op hun beurt weer een steentje bij, zowel met tijd als met geld. In dit artikel worden de zes principes uit *Growing Young* beschreven. Ik presenteer ze in een andere volgorde dan in het boek, waarbij ik begin met het punt dat de auteurs als doorslaggevend aanmerken.

1. Geef jongeren en hun gezinnen prioriteit

De bewuste keuze om bij alle aspecten van gemeente zijn rekening te houden met jongeren en hun gezinnen blijkt het meest doorslaggevend te zijn; alle volgende principes hangen hiermee samen. Het gaat hierbij niet zozeer om activiteiten, maar om een cultuur: de hele gemeente is er blij mee dat er jongeren zijn en heeft een positieve houding ten opzichte van alles wat daarvoor nodig is. De jongeren ervaren door de sfeer in de gemeente dat zij gewaardeerd worden en dat volwassenen bereid zijn om hun ruimte te geven en dingen te veranderen als de jongeren dat nodig hebben. Het betekent dat alle onderdelen van de gemeente bekeken worden met de jongeren voor ogen: Hoe ervaren jongeren de kerkdienst? Zijn jongeren in beeld bij het pastoraat? Welke rol spelen jongeren in het diaconaat en in het missionaire werk? Dit betekent nadrukkelijk niet dat er geen oog meer is voor ouderen of singles, wel dat er gezocht wordt naar verbinding tussen mensen van verschillende generaties. Het betekent vooral dat de aandacht voor jongeren niet langer beperkt wordt tot het jeugdwerk.

Aandacht voor jongeren betekent daarbij ook aandacht voor hun ouders. Zij oefenen immers de meeste invloed uit op de jonge gemeenteleden; in hun (geloofs) opvoeding én door het vormen van een stabiel gezin. Veel van de onderzochte gemeenten helpen ouders hun huwelijk goed te houden en hun kinderen goed op te voeden.

2. Begrijp en waardeer jongeren

Als je rekening met jongeren wilt houden, is het belangrijk dat je hun beleavingswereld kent, begrijpt en waardeert. Wat niet betekent dat je het in alles met hen eens moet zijn of dat je je als een jongere moet gedragen, maar wél dat je met jongeren in gesprek gaat over hun gedrag als je dat niet begrijpt.

Waarom zijn jongeren altijd maar met hun telefoon bezig? Waarom vinden ze samenwonen prima? Niet voorschrijven, oordelen of onverschillig blijven, maar de dialoog aangaan. En dat niet alleen met tieners, maar ook met twintigers. Adolescentie begint tegenwoordig eerder en duurt langer dan vroeger. Vandaar dat *Growing Young* zich richtte op jongeren tot 30 jaar. Enerzijds kunnen jongeren eerder bepaalde verantwoordelijkheden aan (zie kenmerk 4), anderzijds hebben ze langer begeleiding nodig. Belangrijke keuzes, zoals voor een vaste partner, een gezin, een vaste baan en ook geloof en kerk, worden steeds later gemaakt. De basisvragen van het leven – wie ben ik, waar hoor ik bij en welk verschil maak ik – zijn voor jongeren extra belangrijk. Door volop te participeren in de gemeente kunnen zij hier antwoorden op vinden: ‘Ik ben een geliefd kind van God, ik hoor bij een liefdevolle gemeenschap en God roept me om te werken aan zijn koninkrijk.’

>>

Het onderzoek van *Growing Young* bestond uit een enquête onder predikanten en jeugdwerkers van 259 kerken, bijna 1.300 interviews met jongeren, ouders, kerkleiders en vrijwilligers uit 41 van deze kerken, en bezoeken met onder meer focusgroepinterviews aan 12 van deze kerken. De kerken waren verspreid over de hele Verenigde Staten en alle denominaties, van klein tot groot. Het Fuller Youth Institute onderzocht eerder het geloof van 13- tot 17-jarigen en richt zich nu op de groep daarboven, omdat dit de leeftijd blijkt te zijn waarop jongeren de kerk verlaten.

Kara Powell, Jake Mulder, Brad Griffin, *Growing Young. Six Essential Strategies to Help Young People Discover and Love Your Church*, Ada MI (Baker Publishing Group), 2016. Zie ook churchesgrowingyoung.com.

3. Zet Jezus centraal

Jongeren zijn meer actief en betrokken in kerken waar Jezus centraal staat dan in kerken waar het geloof versmald wordt tot het motto: zorg voor je naasten en gedraag je goed, dan zal God voor jou zorgen. Tegelijk worden ze ook niet erg enthousiast van een verkondiging waarin het alleen gaat om geloof als ticket voor de hemel of om een driestappenplan voor verlossing. Ze willen onderdeel zijn van het grote verhaal van God en mensen.

Ze willen ook een kerk die hen uitdaagt om te leven als volgelingen van Jezus en om daarover op een open en authentieke manier met anderen in gesprek te gaan. Wie denkt dat geloof voor jongeren versimpeld moet worden, heeft het mis: jongeren willen serieus genomen en uitgedaagd worden.

De focus op zowel jongeren als Jezus en de verbinding van die twee blijken de meest essentiële kenmerken van de onderzochte gemeenten te zijn. De volgende drie aspecten zijn daar onlosmakelijk mee verbonden.

4. Geef jongeren verantwoordelijkheid

Laat de gemeente een plek zijn waar jongeren volop participeren, in plaats van consumeren. Durf hun verantwoordelijkheid te geven: in jeugdwerk, in muziek, in de diensten en op alle andere terreinen van kerk zijn. Als jongeren vertrouwen krijgen, zullen ze ervaren dat ze er écht bij horen.

Natuurlijk gaat het niet altijd goed – bij volwassenen overigens ook niet – daarom is het belangrijk dat je jongeren goed begeleidt bij de verantwoordelijkheden die ze krijgen: dat je hen toerust om hun taak goed te doen, hen coacht in het uitvoeren ervan, hun fouten ziet als leerervaringen, naar hen luistert, hen aanmoedigt om iets met hun talenten te doen, hen waardeert en hen bemoedigt.

Het is belangrijk dat je jongeren goed begeleidt bij de verantwoordelijkheden die ze krijgen: dat je hen toerust en coacht.

Leiderschap uit handen geven betekent dus eerder méér werk voor jezelf dan minder. Maar het betekent vooral een andere gerichtheid: niet op de taken, maar op de jonge mensen.

5. Werk aan een warme gemeenschap

‘Als je vrienden vertelt over je gemeente, wat vertel je dan?’ vroegen de onderzoekers. De jongeren typeerden hun gemeenten als verwelkomend, accepterend, authentiek en gastvrij. ‘Ik voel me thuis’, werd opgemerkt, ‘ik hoor erbij’ en ‘we kijken naar elkaar om’.

Voor tieners en twintigers blijken relaties belangrijker dan activiteiten. Goede

relaties met leeftijdgenoten, maar ook met mensen van andere generaties. Authenticiteit betekent dat er in die relaties ook ruimte is voor het delen van de lastige kanten van het leven, voor twijfel en ongelooft, voor falen en worstelingen. Jongeren waarderen het als ouderen ook die kanten van hun leven met hen delen. Overigens ontstaan die intergenerationale contacten niet vanzelf. Er moet hard aan gewerkt worden, bijvoorbeeld door mentorrelaties te organiseren of door samen een taak te doen (zie kenmerk 4).

6. Wees relevant voor de samenleving

Het evangelie is niet alleen verticaal

(verzoening met God), maar ook horizontaal (verzoening met elkaar, elkaar dienen). Dit is een aspect dat veel jongeren erg aanspreekt: geloof bestaat niet alleen uit abstracte waarheden, maar heeft concrete gevolgen voor het dagelijkse leven.

De vraag 'wie is mijn naaste?' helpt jongeren om niet alleen met zichzelf bezig te zijn, en misschien juist daardoor om zichzelf te vinden. Die naaste kan dichtbij zijn en bereikt worden door diaconale

en/of missionaire activiteiten in de eigen omgeving, maar de naaste kan ook ver weg zijn en bereikt worden tijdens een diaconale of missionaire reis. Door sociaal actief te zijn ontdekken jongeren wie ze zijn, wat ze kunnen én waar hun hart ligt. Ze ontdekken dat ze deel zijn van het grote geheel van Gods koninkrijk en dat helpt hen in hun ontwikkelingsvragen (zie kenmerk 2).

De onderzochte jongeren staan ook met beide benen in een samenleving die gekenmerkt wordt door diversiteit in ras, religie, geaardheid en opvattingen. Ze ervaren een kerk waar geen ruimte is voor die diversiteit als eenzijdig en soms veroordelend. Ze verlangen naar openheid en dialoog.

De oplettende lezer is het wellicht opgevallen dat in deze zes kenmerken de kerkdienst ontbreekt. Op de vraag 'waarom ben je betrokken bij deze kerk?' werd de kerkdienst genoemd ná de zes thema's die te maken hebben met persoonlijke relaties en betrokkenheid. De muziek in de dienst werd vervolgens vaker genoemd dan de preek. De onderzoekers vermoeden dat dit komt doordat je voor een goede preek niet naar de kerk hoeft, die kun je ook op internet luisteren, maar voor een goede gemeenschap wél.

Nederland

Zijn de uitkomsten van dit onderzoek relevant voor de situatie in Nederland? Nederland is immers veel gesecculariseerd dan Amerika en de cultuur is anders. *Growing Young* beveelt echter niet een bepaald kerkmodel of bepaalde werkvormen aan, maar legt principes bloot

die iedereen op zijn eigen manier kan vormgeven. Ik denk zelfs dat meerdere van deze principes niet alleen gelden voor jongeren, maar ook voor een veel bredere groep mensen, wellicht juist door onze gesecculariseerde context.

Wat *Growing Young* doet, is vooral concrete data aanleveren voor zaken die ervaren jeugdwerkers en gemeenteopbouwwerkers allang weten. Is er dan niets nieuws onder de zon? Zeker wel. Want hoeveel kerken brengen deze principes echt in de praktijk?

De principes helpen om je eigen gemeente te analyseren en om gericht te werken aan verbetering. Essentieel daarbij is om niet direct aan oplossingen te denken, maar om goed te luisteren naar de jongeren in je gemeente en hen actief te betrekken bij veranderingen. En natuurlijk om goed te luisteren naar God en te zoeken naar wat zijn wil voor de gemeente is.

Besef daarbij dat het niet gaat over een paar organisatorische wijzigingen of alleen het jeugdbeleid, maar over de cultuur van de hele gemeente. Dergelijke cultuurveranderingen kosten tijd en vragen veel wijsheid en volharding om door te gaan op de ingeslagen weg, een weg die kan leiden tot verjonging en vitalisering van de gemeente.

Is succes in de Nederlandse context gegarandeerd? Succes is nooit gegarandeerd, maar als ik naar mijn eigen gemeente in Houten kijk, zie ik veel dingen die de principes van *Growing Young* lijken te bevestigen (en ook nog veel wat kan verbeteren).

Ik hoop dat we de komende jaren leergemeenschappen kunnen vormen van gemeenten die hiermee gaan werken en die hun ervaringen uitwisselen, om elkaar zo te stimuleren in de verjonging en verlevendiging van de kerk.

Sabine van der Heijden is docent aan de opleiding theologie aan de CHE en lid van De Lichtboog (NGK) in Houten.

>> Het gaat niet over alleen het jeugdbeleid, maar over de cultuur van de hele gemeente <<

Predikant Louren Blijdorp brengt Growing Young in de praktijk

‘Ik merk aan alles dat jongeren warmte nodig hebben’

Toen Louren Blijdorp (1986) de zes principes van Growing Young op internet tegenkwam, was hij gelijk aangesproken. Hij herkende veel uit zijn dagelijkse praktijk als gemeentepredikant in Hardenberg. Op allerlei manieren brengt hij de principes van Growing Young nu in de praktijk. ‘In de leefwereld van jongeren is er zo veel nep.’

tekst en beeld **Felix de Fijter**

Louren Blijdorp is sinds 2013 actief in Hardenberg-Baalder, eerst als junior predikant en sinds 2015 als één van de twee gemeentepredikanten. Via het Fuller Youth Institute stuitte hij vorig jaar op *Growing Young*. Het inspireerde hem en zijn gemeente om er dit voorjaar zes leerdiensten aan te wijden; zelf neemt hij er twee voor zijn rekening.

‘Wat mij het meest trof in de zes principes’, zegt Blijdorp, ‘was de overkoepelende visie. Als we jongeren willen binden aan de kerk, moet het niet gaan over een hipsterliturgie, de jongste dominee, het gelikte verhaal of filmpjes op de beamer. Nee, het moet gaan over echtheid, authenticiteit en warme gemeenschapsvorming.’

Van de zes principes spreekt Blijdorp vooral de oproep aan om je te verdiepen in de jongeren in je gemeenschap. ‘Heb

empathie met hen. En ook: *warm is the new cool*. Dat is natuurlijk een lekkere oneliner, maar het is ook wel heel treffend. Ik merk in de dagelijkse praktijk dat jongeren warmte missen, terwijl ze er echt naar verlangen.’

Hoe zou je de jongeren in je eigen gemeente typeren? Hoe ziet hun leefwereld eruit?

‘In onze gemeente groeien veel jongeren – ik heb het dan over de leeftijdscategorie 12 tot 29 jaar – op in een relatief veilig milieu. Ze gaan “gewoon” naar een vrijgemaakte basisschool en daarna naar een vrijgemaakte middelbare school. In die zin is hun wereld nog best overzichtelijk. Tegelijkertijd zijn ze via internet en sociale media met alles en iedereen verbonden. Zo bezien is hun wereld heel groot.

Ik merk dat ze in die dynamiek behoefte hebben aan échte relaties, waarin ze open en eerlijk kunnen zijn. Ik merk aan alles dat ze die warmte nodig hebben. Ook in de kerk.

Wat ik daarbij heel opvallend vind, is dat ze niet zozeer behoefte hebben aan een eigen dienst, een eigen kerk of een eigen gebouw. Ze zoeken verbinding, juist ook met de oudere generaties. Daar gaan ze activiteiten voor organiseren. Koken voor ouderen bijvoorbeeld. Ze zijn daarbij heel nieuwsgierig en belangstellend naar de echtheid van het geloof van die oudere generaties.’

Waar komt dat verlangen naar echtheid vandaan?

‘Er is heel veel nep in het leven van jongeren. Ze leven achter de filters van sociale mediaprofielen, waar ze min of meer

Louren Blijdorp: 'Ik merk dat jongeren behoefte hebben aan échte relaties, waarin ze open en eerlijk kunnen zijn.'

gedwongen worden om een schone schijn op te houden. Maar eigenlijk willen ze die filters weghalen, willen ze laten zien wie ze echt zijn.'

Waarom laten ze die echtheid dan niet gewoon zien?

'Ik denk dat hun voornaamste communicatievormen, de sociale media dus, niet helpend zijn om écht contact met een ander te hebben. Ik had eens een gesprek met iemand die zich verdrietig voelde en ik vroeg haar: "Laat je dat verdriet ook weleens aan anderen merken?" "Ja", zei ze, "ik heb een emoji gestuurd naar een vriendin" – een droevig gezichtje met een traan. "O", zei ik, "en wat kreeg je dan terug?" "Ik kreeg een emoji terug." Dat is dan de manier waarop ver-

binding tot stand komt, maar hoe koud is dat? De virtuele wereld is zo koud.'

Is die behoefte naar echtheid latent aanwezig? Of weten jongeren dat verlangen ook zelf te benoemen?

'Sinds vorig jaar gaan we af en toe op retraite met een groep jongeren, naar klooster Nieuw Sion in Diepenveen. Een paar jaar geleden zijn de monniken daar vertrokken en is het opgezet als bezinningscentrum. Met de jongeren gaan we op in de viermaal daagse liturgie, waarin ze vier keer per dag zeven minuten stil zijn. Dat blijkt enorm confronterend te zijn. Er is in hun leven normaal gesproken zo veel ruis, lawaai en omgevingsgeluid dat die stilte een bijzondere uitwerking heeft. Ze komen heel dicht bij zichzelf en

heel dicht bij God. Dan merk je dat er in zo'n koud klooster heel warme verbindingen en relaties ontstaan.'

Hoe gaat dat dan?

'Er vallen maskers af. Ze laten zich ineens zien zoals ze echt zijn. Dat is confronterend, maar ook heel mooi.'

>>

>> *'Er is in hun leven zo veel ruis, lawaai en geluid dat stilte een bijzondere uitwerking heeft'* <<

Trekpleister

Als je het goed vindt, neem ik je even mee naar de Wallen, die toeristische trekpleister van Amsterdam. Met jaarlijks duizenden 'kijkers', nog afgezien van de talloze klanten. Als je alleen al dit idee niet prettig vindt, ga dan in gedachten mee.

Op de Wallen werkt Roxanne uit Roemenië. Ze groeit op in een christelijk Romagezin. De Roma hebben het daar moeilijk: het is qua bejegening en levensomstandigheden bikkelen. Zo ook voor het gezin van Roxanne. Als ze 17 is, hoort ze dat er in Nederland werk is in de horeca. Een oom kent de weg: hij heeft daar een vriend met werk die Roxanne kan helpen. De oom betaalt de reis. Haar ouders stimuleren haar, Roxanne gaat.

Roxanne ontmoet de vriend. Hij hééft werk: hij 'zorgt' voor vrouwen in de prostitutie. Roxanne wordt één van hen. Er is geen terugweg. Wie betaalt die en bij wie kan ze terecht? Niet bij haar ouders: die wachten op geld dat zij stuurt. Dus werkt Roxanne. Ze voelt zich verkocht. Is bang. Ze verafschuwt het werk.

>> 'Het is mij alleen gelukt om mijzelf kapot te maken' <<

Verzin ik dit verhaal? Nee, helaas. En ook het pijnlijke element van 'christelijk gezin' klopt. Roxanne heeft in Amsterdam trouwens honderden collega's. Neem het meisje in een weeshuis. Zij zou geplaatst worden in een Nederlands gezin. Beide 'ouders' bleken in de prostitutie te werken. Of de vrouw die Roemenië verliet om haar zieke moeder te helpen. Na jaren Amsterdams 'werk' weet ze: 'Het is mij alleen gelukt om mijzelf kapot te maken.'

Waarom deze column over Roxanne? Omdat ik aan de vrouw met die fictieve naam dacht tijdens de recente gebedsweek. Het thema was 'Recht door zee': God wil dat mensen vrij zijn, van zonden en ook van onderdrukking, vernedering, mensenhandel. En het hoort bij het nieuwe leven dat God geeft om je voor hen in te zetten.

Wat betekent dit nu voor mij, voor ons? Allemaal naar de Wallen, voor alle 'Roxannes'? Dat hoeft niet. Er werken daar al christenen.

Zij kijken naar de vrouwen, niet om iets te halen, maar om te geven: aandacht, hulp en waar mogelijk kennismaking met de redder van deze wereld, die vrijmaakt. Ook voor hen bid ik.

Leendert de Jong,
hoofdredacteur *OnderWeg*

Wat voor maskers bijvoorbeeld? En waarom is dat zo confronterend?

'Het was voor mij allereerst confronterend om te zien hoeveel dingen jongeren al te verwerken krijgen. Dat gaat van pesten tot seksuele intimidatie en misbruik en van gescheiden ouders tot huiselijk geweld. Heel heftige dingen, die ze met zich meedragen, maar nooit een plek hebben kunnen geven. Zo'n klooster, die liturgie en die stilte, die doen wat met hen. Dan komt alles boven.'

Dat klinkt heftig. Weten we heel weinig van de leefwereld van jongeren en hun pijn? Of was dit een uitzonderlijke groep?

'Niet iedereen heeft gelukkig met seksueel misbruik of ander geweld maken. Maar het is wel zo dat een grote meerderheid van de jongeren – de luitjes die meegaan zijn 17 tot 20 jaar oud – rondloopt met forse krassen op hun ziel.'

Er wordt wel gezegd dat jongeren anno 2018 te weinig ruggengraat hebben. Dat ze door hun ouders te veel gepamperd worden, dat ze moeilijke vragen al gauw uit de weg gaan. Zou je ook kunnen zeggen dat jongeren, en dan heb ik het natuurlijk niet over mishandeling of misbruik, verminderd weerbaar zijn?

'Dat is moeilijk om met zekerheid te zeggen. Het is misschien wel veelzeggend dat we hier, in onze gemeente, weerbaarheidstrainingen geven. Dus ik onderschrijf onmiddellijk de behoefte aan meer weerbaarheid bij jongeren. Als ik hun leven met mijn eigen jeugd vergelijk, zijn er enerzijds zaken die van alle tijden zijn, zoals groepsdruk en grenzen stellen, maar er komt anderzijds ook wel veel meer op jongeren af dan pak 'm beet een decennium geleden. Ze hebben veel meer te verwerken. Prediker en schrijver Rien van de Berg, de initiator van Nieuw Sion, heeft het over informatiechaos, oriëntatiechaos en relatiechaos. Dat is heel wat.'

Growing Young zet daar dus warmte en empathie tegenover. Dat klinkt toch ook wel een beetje als een open deur?

'Weet je, het zijn bijna alleen open deuren, al die principes van *Growing Young*. Heb begrip en aandacht voor de leefwereld van jongeren: ja, hallo?! Maar kennelijk zijn ze niet open genoeg. Want als je die principes écht in de praktijk brengt, heeft het effect.'

Over warmte gesproken: veel jongeren ervaren in de kerk veroordeling, afwijzing en kritiek. Een jong gemeentelid van me danst graag en maakt ook vormen van liturgische dans, bij de geschiedenis van Elia bijvoorbeeld. Hoe er eerst aardbevingen en windvlagen zijn, maar dat God uiteindelijk

in het zachte suizen aanwezig is. Dat vertolkt ze in een prachtige choreografie. Dat is heel mooi, maar ze vindt het ook extreem spannend, omdat haar expressie, zonder dat dat misschien expliciet tegen haar wordt gezegd, op afwijzing, veroordeling en kritiek komt te staan in de gemeente.

Veel jongeren denken: mag ik er eigenlijk wel zijn in de kerk, zoals ik ben, met mijn manier van doen? Als warmte het tegenovergestelde van die kritiek en afwijzing is, dan is warmte wel degelijk heel belangrijk en misschien toch niet zo'n open deur als het lijkt. Kan jouw gemeente een plek zijn waar jongeren zich thuis voelen? Waar ze gezien worden? En waar ze zich leren te geven? Ook in hun relatie met God?'

Is er een mogelijkheid dat de focus op warmte en empathie invloed heeft op de manier waarop het evangelie wordt vertaald? Daarin klinken immers ook donkere tonen, van schuld en oordeel. Is er een risico dat dat aspect minder ruimte krijgt, uit angst om de jongeren de kerk uit te jagen?

'Eén van de zes principes van *Growing Young* is: neem de boodschap van Jezus serieus. Dat is ook al zo'n open deur, maar daarin klinkt juist door dat jongeren niet zitten te wachten op een water-bijde-wijnverhaal. Ze willen horen waar het op staat. En het spreken van Jezus is natuurlijk heel duidelijk op allerlei punten, over hoe je bij God vandaan kunt raken. De voorbeelden die ik net noemde uit de

>> *'Een grote meerderheid van de jongeren loopt rond met forse krassen op hun ziel'* <<

retraite in het klooster laten bij uitstek zien dat je jongeren de gebrokenheid van het leven echt niet hoeft uit te leggen. Die spat er aan alle kanten vanaf. Als je dan, midden in die gebrokenheid, het evangelie aanreikt, dan voelen ze gewoon dat het klopt. Dat het waar is, en dat ook zij dat nodig hebben. Dat ze een verlosser nodig hebben.

De eerste keer dat we in het klooster zaten, hadden de jongeren de gelegenheid gehad om hun verhaal te vertellen. Nou, daar kwam dus allerlei ellende naar boven. Toen hebben twee van hen zondag 1 gezongen: "Ik ben – dat is mijn enige troost – in leven en sterven het eigendom, niet van mijzelf, maar van mijn Heer en helper."

Ik kom uit de tijd dat je dat in je kop stampte, zij hebben het op muziek gezet. Die zondag 1 was ooit een massieve waarheid die je slikte. In het klooster zag je dat die massieve waarheid een existentiële waarheid werd. En dan landt het hélemaal. Dit is het evangelie, dit is het goede nieuws, dit is de betekenis van Jezus voor mijn leven. Dan hoeft je er niks aan af te doen, dan hoeft je er geen eigentijds sausje overheen te gieten. Dat is allemaal niet meer nodig.'

Nu is Hardenberg een gemeente met verhoudingsgewijs veel jeugd. Er zijn ook gemeenten waar de jongeren op één hand te tellen zijn. Kunnen deze gemeenten ook wat met *Growing Young*?
'Er zijn veel kerken, door alle denominaties heen, die zich weleens over de vraag buigen hoe ze de jeugd erbij kunnen houden. Die gemeenten moeten dit boek lezen. En ze moeten zich afvragen: doen wij dit? Er zijn gemeenten waar twintig of dertig jongeren in de kerk zitten die gewoon niks krijgen. Niks. Dan ben je niet goed bezig.'

Wat moet je ze in zo'n geval als eerste aanreiken?

'Er zijn misschien jongeren die er altijd

Louren Blijdorp: 'Als je midden in de gebrokenheid het evangelie aanreikt, dan voelen jongeren gewoon dat het klopt.'

zijn in de kerk. Maar ze hebben altijd hun hoofd naar beneden en de hand bij hun mobiel. Er zijn gemeenteleden die zo'n jongere even flink op hun kop geven. Maar je kunt ook zeggen: wat fijn dat je er bent.

Er was hier eens zo'n situatie met een gelegenhedsbijbelstudiekring. Er was ook een jongere gekomen en hij had wat kritische opmerkingen over de kerk. Hoe reageren de ouderen? Ze verdedigen de kerk en vallen de jongere aan. *Growing Young* helpt je om die jongere juist te waarderen: "Een heleboel jongeren zijn er niet, maar jij bent er wel. Wat goed. Vertel. Wat betekent het om in de kerk te zitten? En hoe kunnen we je helpen?"

Felix de Fijter is journalist bij Vakmaten Schrijvers (www.vakmaten.nl).

Jongeren willen ervaren dat ze gewenst zijn

Hoe kijken jongeren naar de zes principes van *Growing Young*? We gaven negen jongeren een samenvatting van het boek en vroegen hun om te reageren. Wat herkennen ze? Wat niet? Welke kenmerken zijn voor hen het belangrijkste?

tekst **Anko Oussoren**

Wat het meest opvalt aan de reacties, is de nuchterheid en eerlijkheid van de jongeren. In bijna alle reacties klinkt door dat het mooi is dat er een verlangen is om jongeren onderdeel te laten zijn van de gemeente. De positieve instelling in *Growing Young* wordt gewaardeerd. Jongeren vinden de meeste kenmerken vanzelfsprekend, al erkennen ze dat ze niet allemaal zichtbaar zijn in hun eigen gemeente. Ze geven aan dat het goed is als ze betrokken worden bij alle facetten van het gemeente zijn. Tegelijkertijd wordt getwijfeld aan de haalbaarheid en

soms ook de wenselijkheid van bepaalde kenmerken.

Gevaarlijk

De kenmerken van *Growing Young* zijn vooral gericht op jongeren en de helft van de jongeren geeft aan juist daar moeite mee te hebben. Henk: 'Dat prioriteit geven stuit mij tegen de borst. Ouderen zijn niet minder belangrijk. Het is mooi dat er rekening met ons wordt gehouden, maar we moeten niet doorslaan. Het is zeker belangrijk om jongeren te betrekken in de brede organisatie

van de kerk. Maar ik vind prioriteit geven een stap te ver gaan.' Wat doorklinkt, is een verlangen om ruimte te geven aan ouderen. Elkaar ruimte geven door bijvoorbeeld ieders voorkeuren in diensten terug te laten komen is voor jongeren vanzelfsprekend en belangrijk. Jongeren kunnen de veelkleurigheid begrijpen en waarderen. Tim vindt dat het bijna klinkt alsof jongeren het enorm slecht hebben. 'We willen een eerlijke kans krijgen, maar het moet niet zo zijn dat mensen die buiten onze doelgroep vallen minder

>> 'Ik vind prioriteit geven een stap te ver gaan' <<

Het meetellen zit volgens de jongeren niet alleen in dingen doen, maar vooral in het besef dat je er mag zijn. Ineke geeft aan: 'Juist het gevoel dat er voor mij plaats is in de gemeente, dat ik gewenst én nodig ben, spreekt mij aan.' Tim zegt: 'Het gaat voor mij niet om het gevoel van waardering of vertrouwen. Doordat ik bijdraag, voel ik mij verbonden.' In veel kerken zal dit om een grote cultuurverandering vragen: jongeren niet alleen meer prioriteit geven, maar in alles rekening met hen houden.

Cruciaal

Alle jongeren geven aan dat ze de onderlinge relaties in een gemeente het belangrijkste vinden. Merel: 'Warme >>

Het gaat er niet om het evangelie op een simplistische manier te verpakken, maar je moet worden meegenomen en uitgedaagd, zeggen de jongeren.

aandacht krijgen.' Ruben vindt dat zelfs gevaarlijk. 'Iedereen moet aandacht krijgen en worden aangesproken, anders sluit je anderen uit. En ben je dan nog wel echt een gemeente?'

Karin geeft aan weleens naar een andere kerk te gaan, waar ze meer gericht zijn op jongeren. Ze kan daar enorm genieten, maar wat daar gebeurt, vindt ze te beperkt. 'Ik wil horen dat het geloof belangrijk is voor heel mijn leven, niet alleen voor wat ik nu belangrijk vind. Ik wil er later ook wat aan hebben. Dan wil ik ook lid kunnen zijn van deze gemeente.'

Nodig

Jongeren willen geen voorkeursbehandeling krijgen. Wel willen ze dat er rekening met hen wordt gehouden. 'We willen meetellen.'

Een deel van de jongeren geeft aan dat ze zich op een volwaardige wijze willen inzetten in de gemeente. Tegelijk merkt Jasper op dat veel jongeren hier niet op zitten te wachten. 'Ik zie veel jongeren die hun verantwoordelijkheid niet oppakken.' Arie merkt op dat het cruciaal is dat jongeren op een goede manier worden begeleid.

De geïnterviewde jongeren

Arie (GKv), 23 jaar, commercieel projectvoorbereider.

Henk (Mozaïeko318), 24 jaar, leraar primair onderwijs.

Ineke (PKN), 24 jaar, verpleegkundige in opleiding.

Jasper (GKv), 21 jaar, student GPW.

Karin (NGK), 18 jaar, scholiere.

Merel (GKv), 19 jaar, onderwijsassistent in opleiding.

Mirjam (Rafaël), 24 jaar, muziekleraar en kerkelijk muziekwerker.

Ruben (NGK), 24 jaar, medewerker planvorming bij een waterschap en student theologie.

Tim (GKv), 20 jaar, student computer science and engineering.

De kerk zou een plek moeten zijn waar je je maskers af kunt zetten, waar je echt bent met elkaar en kwetsbaar durft te zijn.

relaties vind ik heel belangrijk. Als ik me ergens niet welkom voel, zal ik er niet snel weer komen.’ Tim bevestigt dit: ‘Dat anderen mij kennen, draagt eraan bij om zin te hebben om naar de kerk te gaan en mij in te zetten. Als je dit niet hebt, voel je je in je eigen kerk een vreemde. Ik weet van een aantal leeftijdsgenoten dat ze weinig mensen in de kerk kennen.’

Mirjam ziet de gemeente als een plek waar je mag zijn zoals je bent en waar ontmoetingen plaatsvinden. ‘Een plek waar je je maskers af kunt zetten, waar je echt bent met elkaar en kwetsbaar durft te zijn, en waar je goede relaties met elkaar hebt.’

Jongeren vinden zowel de ontmoeting tussen leeftijdgenoten als de ontmoeting tussen verschillende generaties belangrijk. Je gezien weten en aangesproken worden blijken cruciaal te zijn. Als dit het geval is, kun je zelfs de enige jongere in je gemeente zijn en de gemeente toch als een warme ge-

meenschap ervaren. ‘Ik had geen leeftijdsgenoten in mijn gemeente, maar toch voelde ik mij verbonden. Ik werd gezien en aangesproken’, zegt één van de jongeren.

Tegelijkertijd geven sommigen aan dat ze dit missen. ‘In plaats van deel te zijn voelt het alsof ik los van de gemeente sta.’ Of zoals Ineke zegt: ‘Ik heb nu in meerdere gemeenten meegemaakt dat er geen moeite wordt gedaan om ons aan te spreken. In contact komen met andere generaties is heel moeilijk. Vaak zijn mensen ook verbitterd door de krimpende kerk en zeggen: “Jongeren komen hier toch niet meer.” Als je dan de enige jongere bent, is dat knap lastig.’

Zoektocht

Enkele jongeren geven aan dat het soms is alsof er vooral prioriteit wordt gegeven aan volwassenen. De aandacht voor de jeugd lijkt zich te beperken tot activiteiten voor jongeren,

jeugddiensten en een kindermoment tijdens de kerkdienst. ‘Het voelt alsof er naast alles wat “normaal” is af en toe ook nog wat voor de jeugd wordt gedaan.’

Jongeren verlangen ernaar dat ze ook tijdens gewone kerkdiensten worden aangesproken en dat de boodschap zo wordt verbeeld en verwoord dat het aansluit bij hun dagelijkse leven. ‘Het gaat er niet om het evangelie op een simplistische manier te verpakken, maar je moet worden meegenomen. Als er veel woorden worden gebruikt en het abstract is, haak ik af.’

Arie geeft aan dat voor hem de zoektocht naar een ontmoeting met God een heel mooie manier is om te worden meegenomen. En Mirjam zegt: ‘Ik zit niet te wachten op heilige taal en mooie verhalen, want waar blijft dan het hier en nu? Het dagelijkse leven? Wat moet en kan ik daarmee?’

Karin zegt: ‘Ik wil een goed (theologisch) onderbouwd verhaal waar ik wat mee kan.’ En Ruben wil uitgedaagd worden: ‘De preek mag best moeilijk zijn. Als ik na twee minuten al doorheb waar het over gaat, haak ik af. Ik wil in de preek uitgedaagd worden. Jongeren willen aangesproken worden, ook tijdens kerkdiensten.’

Langzaam

Wat meerdere keren terugkomt in de reacties, is het persoonlijke contact. Vooral het kenmerk ‘begrijp en waardeer jongeren’ moet persoonlijk worden ingevuld. ‘Het is goed om op de hoogte te zijn van wat leeft onder jongeren, maar maak het persoonlijk, in plaats van enkel theoretische gedachten te hebben over wat zoal speelt voor de “gemiddelde” jongere.’

Op dit punt klinken bij de jongeren ook nuchtere reacties. Karin: ‘Buddy’s: daar zitten we echt niet op te wachten.’ Arie: ‘Je kunt het persoonlijke contact niet forceren, het wordt pas echt wat als we elkaar wat kunnen bieden.’

Jongeren benadrukken dat het ook niet zozeer in activiteiten zit. 'Ga niet van alles doen en organiseren.' Ze stellen dat relaties langzaam en natuurlijk groeien. 'Als het contact op kleinere schaal groeit, is het later ook op grotere schaal merkbaar.'

Deze nuchterheid klinkt ook door in het relevant willen zijn voor de samenleving. Aan de ene kant wordt aangegeven dat relevant zijn essentieel is. 'Een cultuur waar alleen maar geconsumeerd wordt, is voor ons niet aantrekkelijk. Als we ons geloof binnen en buiten de kerk kunnen delen, groeit het ook.' Een ander: 'Ik ben lid van een gemeente waar heel veel aandacht is voor de wijk. Dit vind ik leuk en belangrijk. Hierdoor weet ik dat de gemeente meent wat ze zegt.'

Aan de andere kant snappen jongeren dat bepaalde activiteiten veel tijd en inzet vragen, wat volgens hen vaak niet haalbaar is. 'Ik doe niet zo veel, al zou ik wel meer kunnen, maar in de gemeente is het soms gewoon ook lastig.' Tegelijk wordt gezegd: 'Ja, we zien dat het lastig is om de kerk in beweging te krijgen, maar als mijn kerk meer relevant zou zijn voor haar omgeving, zou

mijn waardering en enthousiasme over mijn kerk echt wel groter worden.' Tim benadrukt dat het voor hem ook belangrijk is dat zijn geloof handen en voeten krijgt in het dagelijkse leven, los van de gezamenlijke activiteiten van de gemeente. 'Het is belangrijk dat je geleerd wordt hoe je je kunt opstellen tegenover anders- en niet-gelovigen. Van

>> 'Ik zit niet te wachten op heilige taal en mooie verhalen' <<

sommige aspecten van het geloof had ik nooit gedacht dat er discussie over mogelijk was, totdat ik er met mensen van buiten de kerk over sprak. Als dit meer aandacht krijgt, wordt het minder een individuele zoektocht en meer een gesprek met elkaar.'

Licht

In bijna alle reacties klinkt door dat

jongeren onderdeel willen zijn van de gemeente. Een deel van de jongeren wil daarbij uitgedaagd en begeleid worden om dingen op te pakken die echt bijdragen aan de gemeenschap. 'Ik denk dat verantwoordelijk geven werkt om jongeren bij de kerk betrokken te houden.'

Ze zien ook een rol voor hen weggelegd in het leiderschap. 'Door jongeren verantwoordelijkheid te geven, zorg je ervoor dat ze actief betrokken zijn binnen de kerk. Hierdoor zet je jongeren in een positief licht. Dit zorgt voor meer empathie bij de rest van de gemeente.' Als meer jongeren actief zijn in leidinggevende rollen, trekt dat weer andere jongeren aan, die gestimuleerd worden om taken te gaan uitvoeren. Karin: 'Ik doe nu de kidsclub. Als kind ging ik daar zelf heen. Een vriendin vroeg mij om te helpen. Ik kijk nu met respect terug op mijn jeugdleiders en voel mij meer betrokken. Ik ben actiever en ben anders naar de gemeente gaan kijken.'

Anko Oussoren is adviseur bij het Praktijkcentrum. Met bijdragen van Paul Smit en Martine Versteeg, jeugdwerkadviseurs bij het NGK Jeugdwerk.

-advertenties-

Te koop aangeboden/
goede bestemming
gezocht:

**Preekstoel,
liturgische tafel
en lezenaar**

NGK Ermelo
willemvdeijl@gmail.com

Themanummers nabestellen?

Dat kan via administratie@onderwegonline.nl.
Kijk op www.onderwegonline.nl/themas voor
alle thema's.

Veertig dagen onderweg

Op woensdag 14 februari vangt alweer de veertigdagen-tijd aan. Om ons te helpen in deze periode bewust naar Pasen toe te leven, verschijnen er ook dit jaar verschillende boeken en kalenders. Zo verschijnt bij Royal Jongbloed

eind januari het boekje *Veertigdagen-tijd – Onderweg met Dietrich Bonhoeffer*. Het gaat om een niet-jaargebonden dagboek dat te gebruiken is vanaf Aswoensdag tot en met Pasen en dat voor iedere dag een tekst van Bonhoeffer bevat. Voor diegenen die niet alleen een stukje willen lezen, maar zelf ook actief aan de slag willen, verschijnt eind januari bij Sestra het boekje *40*

dagen onderweg met Jezus – Schrijvend bezinnen in de 40-dagen-tijd van Coby Kremer.

Daarnaast heeft de organisatie Tear opnieuw een veertigdagenkalender ontworpen. Thema van de kalender is 'Wortel schieten' en centraal staat de vraag hoe je een goed fundament voor je leven kunt bouwen. Acht verschillende schrijvers nemen je aan de hand van de Bijbel mee in hun zoektocht naar antwoorden en delen nieuwe inzichten.

Hoe je smartphone je leven verandert

Als je om je heen kijkt, zie je ze overal: smartphones. Ze zijn niet meer weg te denken uit ons bestaan. Maar hoe verandert de smartphone ons leven als christen en hoe kunnen wij er op een gezonde manier mee omgaan? Om hier meer over te kunnen zeggen bevroeg Tony Reinke achtduizend christenen over hun smartphonegewoonten. Het onderzoek resulteerde in het boek *Altijd en overal. Hoe je smartphone je leven verandert* (uitgeverij De Banier). Reinke omschrijft zich

zelf niet als anti-smartphone, maar wil wel bewust nadenken over de vraag wat we doen met alle (visuele) prikkels die door de smartphone op ons afkomen. Naast een uitgebreide evaluatie van het onderzoek biedt het boek daarom onder andere diagnostische vragen die je jezelf kunt stellen, zoals: leiden mijn smartphonegewoonten me af van mijn persoonlijke omgang met God? Ook bevat het boek praktische tips die je kunnen helpen om een gezonde balans in je smartphonegebruik te vinden.

Doeners in de kerk

Hoe komt het dat 'doener-jongeren' vaak moeite hebben met het houden van stille tijd? Deze vraag stond centraal in een klein onderzoek dat werd uitgevoerd door Joanne Westeneng, student aan Bijbelschool De Wittenberg. Eén van de resultaten is dat veel doener-jongeren stille tijd associëren met stil moeten zijn en stil moeten zitten. En dat is nu juist wat zij lastig vinden! Westeneng beschrijft hoe de verschillende jongeren op hun eigen manier toch proberen vorm te geven aan stille tijd en benadrukt dat een te smalle benadering van stille tijd voor doeners belemmerend werkt. De resultaten van het onderzoek zijn verwerkt in een artikel dat te vinden is op www.doenersindekerk.nl/index.php/toerusting/artikelen/stille-tijd-kan-ook-zonder-stilzitten. Op deze website zijn nog veel meer artikelen te vinden over doeners in de kerk. Ook biedt de website een overzicht van dagboeken en belijdenisgeschenken die geschikt zijn voor doener-jongeren.

Verlangen naar veiligheid

Grote vragen als 'kunnen we een volgende aanslag voorkomen?' en 'hoe kunnen we voorkomen dat tbs'ers opnieuw de fout ingaan?' domineren vandaag de dag regelmatig het nieuws. Hoe er op deze vragen gereageerd wordt, is heel verschillend. De één denkt het kwaad uit te kunnen roeien met harde maatregelen, de ander denkt dat met een goed gesprek al veel is op te lossen. Maar hoe kun je als christen een visie ontwikkelen op geweld, kwaad en veiligheid? Om hier handvatten voor te bieden schreef Beatrice de Graaf, hoogleeraar op het gebied van veiligheid en terrorisme, een essay in boekvorm met de titel *Heilige strijd*. Grote inspiratiebron voor De

Graaf is Augustinus die, hoewel hij pleitte voor maatregelen door de burgerlijke autoriteiten, zijn parochianen vooral de hoop op 'het einde van het kwaad' wilde meegeven. Bij het boek zijn via de website van uitgever Boekencentrum gespreksvragen te downloaden voor diegenen die het boek op een kring willen bespreken (www.boekencentrum.nl/gratis-gespreksvragen-heilige-strijd).

>> Column

Bingo

Afgelopen week was de primeur: bingo in de kerk. De molen met witte balletjes stond niet in het liturgisch centrum, maar in het restaurant. Veiligheidshalve vermeld ik ook dat de samenkomst niet door de kerkenraad belegd was. Dit kwam bottom up, uit behoefte om een gezellige avond voor de buurt en de bewoners van ons huis te organiseren. Dat Vathorst na 500 jaar Reformatie het kansspel gedooft, zal menigeen met afschuw vervullen. Wie even zoekt in gereformeerde kring wordt ter rechterzijde gewaarschuwd voor elke vorm van loterij. 'Maar vervloekt is het spel, dat onheilig speelt met Gods voorzienige besturing' (ds. G.H. Kersten). Nu heb ik niets met loterijen. Als in Vathorst de kanjer op mijn postcode valt, zal ik als *have not* door het leven gaan. Toch overweeg ik om onze bingoavond aan te melden als protestantse pioniersplek. Wat pleit daarvoor? Allereerst gaat het hier niet om BMW's, maar om vriendenprijzen waarmee lokale ondernemers zich aan Hart van Vathorst verbinden.

>> Bingo brengt wijkgenoten over de vloer die je met liturgisch bloemschikken nooit bereikt <<

Vervolgens is bingo één van de meest inclusieve spelen ter wereld. Hoogbegaafdheid of slimme strategie leveren niets op, je hoeft alleen maar cijfers weg te strepen. Dat laatste element is een hoopgevend detail: wie cijfers herkent, kan meespelen. Dat geldt dus ook voor de Syrische vluchteling die de taal niet beheerst. En last but not least: onze bingo brengt een groep wijkgenoten over de vloer die je met liturgisch bloemschikken of opvoedconsulten nooit bereikt.

Kun je als kerk nog meer met een bingo? Op de avond zelf gebeurde iets onverwachts. Jessica, één van onze bewoners, moest een liedje zingen. Die milde straf stond op het inleveren van een foute bingo. Natuurlijk viel de keus op haar favoriet: "k Stel mijn vertrouwen op de Heer, mijn God". Op dat moment kwam de dominee voorbij en nodigde Jessica mij uit voor een duet. Zo zongen wij samen over God voor honderd bingospelers. Maar dat is een kwestie van geluk hebben...

Joost Smit is predikant van de Ontmoetingskerk (GKv) in Amersfoort-Vathorst.

Jezus vroeg nu aan de twaalf: 'Willen jullie soms ook weggaan?' Simon Petrus gaf antwoord: 'Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven, en wij geloven en weten dat U de heilige van God bent.'

(Johannes 6:67-69)

Weggaan of blijven?

Van Jezus mag je kiezen: wil je van Hem weggaan of bij Hem blijven? Je krijgt de ruimte om Hem te verlaten. Hij wil geen mensen die Hem volgen op de automatische piloot, maar echte volgelingen, die uit eigen vrije wil ervoor kiezen om met Hem mee te gaan en bij Hem te blijven. En jij, waarom wil jij bij Jezus blijven?

tekst **Maurits Oldenhuis**

Jezus geeft duizenden mensen te eten. Grote opwinding maakt zich van hen meester: deze man moet koning worden! Maar Jezus gaat niet op de opwinding in. In Johannes 6 ontspint zich een gesprek waarin harde noten worden gekraakt. Jullie komen bij Mij, zegt Jezus, omdat ik heb gezorgd voor brood, maar wat jullie niet willen zien en geloven is dat ik zelf het brood ben dat leven geeft, het brood dat uit de hemel is gekomen. Dat gaat de meeste Joden veel te ver. Is dit niet Jezus, de zoon van Jozef? Wat nou, uit de hemel neergedaald? Maar Jezus doet er nog een schepje of twee bovenop: Alleen als je Mij gelooft, heb je eeuwig leven. Mijn lichaam is het ware voedsel, mijn bloed de ware drank. Het gaat erom dat je mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt.

Dat schiet velen in het verkeerde keelgat. Inclusief leerlingen van Jezus. Voor een heel aantal van hen is de maat vol. Dit zijn harde woorden, zeggen ze, wie kan daarnaar luisteren? Zij keren zich van Jezus af en gaan niet langer met Hem mee. Het lijkt alsof Jezus zijn hand heeft overspeeld. Waarom zegt Hij de dingen zo cru en zo radicaal? Zonder Mij heb je geen leven... Je moet mijn lichaam eten en mijn bloed drinken... Zou het ook een tandje minder kunnen? Wie ontvangt er nu graag zo'n boodschap? Laten we met elkaar niet doen alsof het logisch is dat je voor Jezus kiest. Alsof er geen andere opties zijn. Die zijn er wel degelijk. Je kunt er ook voor kiezen om te denken: hier ga ik niet in mee. En hoe vreemd is dat nu eigenlijk als je op je in laat werken wat Jezus echt zegt?

Pistool

Jezus geeft die ruimte, de ruimte om bij Hem weg te gaan. Hij gaat er niet vóór liggen, om zo te zeggen. Niet smeken en soebatten om je op andere gedachten te brengen. Of

huilen en jammeren omdat iedereen bij Hem wegloopt. Of excuses maken: sorry, zo heb ik het niet bedoeld... Integendeel, Jezus draait zich om naar de andere leerlingen en vraagt ook aan hen: 'Willen jullie soms ook weggaan?' Het gaat hier om een open, oprechte vraag, die met zowel ja als nee beantwoord kan worden. Jezus dwingt je niet om te blijven. Hij zet je niet het pistool op de borst. Hij vraagt niet om jouw medelijden: er zijn er al zo veel weggegaan, wil jij alsjeblieft bij Mij blijven? Nee, zeg het maar, wat doen jullie: weggaan of blijven?

>> Dit zijn harde woorden, wie kan daarnaar luisteren? <<

Zo gaat Jezus voor zijn leerlingen staan. Je hoeft Hem niet met tegenzin trouw te blijven. Je hoeft Hem niet te volgen uit plichtsgevoel, uit angst of uit gewoonte. Liever niet zelfs. Als dat jouw redenen zijn om bij Jezus te blijven, hou er dan liever mee op en ga wat anders doen.

Zo doet Jezus dat. Geen overspannen retoriek, geen dwang of dreigende taal, geen subtiel gemanipuleer om mensen aan zich te binden. Hij maakt duidelijk wie Hij is, wie Hij wil zijn voor jou. Hij legt zijn kaarten open en bloot op tafel: ik ben het brood dat leven geeft. Als jij mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, krijg jij het eeuwige leven. Hij sleept niemand aan de haren erbij. Zo staan de zaken. En nu mag jij het zeggen: wil je bij Hem blijven of weggaan?

>>

Pionnetje

Is er ruimte voor jouw eigen keus bij het volgen van Jezus? Ja dus. Ook al heeft Hij nog maar een paar tellen geleden gezegd, dat 'iemand alleen bij Mij kan komen als het hem door de Vader gegeven is'. Jazeker, het begint bij God. Hij trekt en roept mensen, Hij geeft het geloof. Maar dat betekent kennelijk niet dat je als mens een willoos pionnetje bent geworden dat niks meer te zeggen of te kiezen heeft. Wat zal het zijn voor jullie, vraagt Jezus aan de twaalf overgebleven discipelen, weggaan of blijven?

>> Wij hebben een keus. En wij kiezen ervoor om geen andere keus te hebben <<

Hartverwarmend is het antwoord van Petrus namens de twaalf: 'Naar wie zouden we moeten gaan, Heer?' Dat klinkt een beetje willoos. We kunnen niet anders. Er is verder niemand anders, dus blijven we maar. Er zit niks anders op. Maar Petrus bedoelt het echt. Inderdaad, er is niemand anders. 'U spreekt woorden die eeuwig leven geven.' Er is maar één die er toegang toe geeft. Maar één langs wie het werkelijkheid kan worden voor kwetsbare, sterfelijke en gebrekkige mensen, die eeuwigheid van God, dat niet meer hoeven sterven en voor altijd in zijn nabijheid leven, te beginnen nu, in een geluk dat al het geluk van de wereld doet verbleken. U bent dat, zegt Petrus. 'Wij weten en ge-

loven dat U de heilige van God bent.' Wij hebben een keus. En wij kiezen ervoor om geen andere keus te hebben. Wij blijven. Want naar wie zouden we moeten gaan, Heer?

Liefde

Maar hoe gaat dat nou in zijn werk? Kan ik niet anders dan kiezen voor Jezus als de Vader het mij heeft gegeven? Dat zou je denken. Maar het kan wel anders. Het kan altijd anders. Het spreekt nooit vanzelf. Zelfs niet als jou het geloof gegeven is. Ik heb jullie uitgekozen, maar toch is één van jullie een duivel, zegt Jezus. Het gaat blijkbaar om iets wat elke dag opnieuw gezegd, uitgesproken en beleefd moet worden, iets wat nooit een gepasseerd station is. Wat doe jij: weggaan of blijven? Jouw antwoord op die vraag zal jouw hart blootleggen. Elke keer weer. Naar wie zouden we moeten gaan, Heer? Het is een antwoord uit liefde. Precies waar Jezus naar zoekt en vraagt: vrijwillige overgave aan Hem, omdat je van Hem houdt. En hoe werkt liefde? Weet jij het? Kun jij daar een soort rekensom op loslaten, kun je liefde inzichtelijk maken? Het hart heeft altijd zijn redenen, die soms het hoofd niet kan bijbenen. Ik kan niet anders, zegt Petrus, en de anderen vallen hem bij. Ik hou van U. Ik heb U lief gekregen. Vraag me niet hoe of wat. Maak het alsjeblieft niet logisch. Het heeft met U te maken. Met wie U bent. Met wat U zegt. Er sloeg een vonk over. Er wordt een vuur aangewakkerd. Ik kan het niet meer tegenhouden. Ik heb U lief gekregen. Weggaan of blijven? Blijven wat mij betreft. Dat de Vader het maar mag geven.

Maurits Oldenhuis is predikant van Het Baken (GKv) in Bergschenhoek.

Om over na te denken of samen te bespreken

- Welke redenen kunnen mensen hebben om bij Jezus weg te gaan? Welke redenen heb jij zelf weleens gehoord? In welke redenen kun je jezelf herkennen?
- En jij, waarom blijf jij bij Mij? Het zou Jezus' vraag kunnen zijn voor jou. Wat zeg je dan? Waarom zou jij bij Jezus willen blijven? Als je deze vragen in een groeps gesprek bespreekt, is het mooi om de antwoorden hardop met elkaar te delen.
- Alleen U spreekt woorden die eeuwig leven geven, zegt Petrus. Welke woorden kan hij hebben bedoeld? Wat zijn voor jou woorden van de Heer Jezus die eeuwig leven geven? Bedenk ze eens voor jezelf of met elkaar en deel ze samen.
- Een deel van Jezus' leerlingen vindt dat Jezus harde woorden spreekt. Wat kan er hard zijn aan Jezus' woorden? Wanneer doen Jezus' woorden jou pijn?
- Aan de ene kant zegt Jezus dat iemand alleen bij Hem kan komen als het hem of haar door de Vader wordt gegeven. Even later stelt Hij de open vraag of de twaalf leerlingen niet liever ook bij Hem weg willen gaan. Hoe zie jij kans om beide kanten van wat Jezus zegt (de Vader geeft geloof – er is ruimte om zowel ja als nee te zeggen tegen Jezus) bij elkaar te houden?

GKv verliest 5000 leden in vijf jaar

De GKv telde op 1 oktober 2017 116.820 leden, blijkt uit het nieuwe *Handboek* dat deze maand verschijnt. Dat zijn er 1.537 minder dan een jaar daarvoor. Daarmee zet de sinds 2003 dalende trend in het ledental zich versterkt door. De afgelopen vijf jaar heeft de GKv per saldo ruim 5.000 leden verloren. Het aantal dopelingen overtreft nog steeds het aantal kerkliden dat overlijdt, maar het verschil wordt wel kleiner. Het grensverkeer met andere kerken en met de buitenkerkelijke wereld pakt negatief uit voor de GKv. 2.585 GKv'ers gingen over naar een andere kerk of werden buitenkerkelijk, 667 mensen werden GKv-lid; 92 van hen waren voordien buitenkerkelijk. Het aantal overgangen vanuit de GKv naar de CGK en de afgescheiden vrijgemaakte kerken, maar ook naar de PKN, nam in vergelijking met voorgaande jaren toe.

Ds. Roelof Timmerman (85) overleden

Op 25 januari is ds. Roelof Timmerman (85), emeritus predikant in de GKv, overleden. Hij was vanaf 1957 predikant van de GKv-gemeenten in Hijken, Bunschoten-Spakenburg, Heemse en Assen-Noord. In 1997 ging hij met emeritaat. Hij schreef een Bijbels dagboek voor jongeren: *Leven met God*. Op www.onderwegonline.nl verschijnt binnenkort een in memoriam.

Hereniging rode draad op Landelijke Vergadering NGK

Het perspectief van de beoogde hereniging met de GKv klonk op de Landelijke Vergadering van de NGK op 20 januari bij tal van onderwerpen door. Afgevaardigden toonden zich enthousiast over de ingeslagen weg naar één predikantsopleiding en stimuleerden de Nederlands Gereformeerde Toerusting en de Archiefcommissie samen op weg te gaan met hun GKv-evenknieën. Predikantszaken als loopbaanbeleid en mobiliteit gaan metertijd naar het Steunpunt KerkenWerk (SKW), van oorsprong GKv, maar sinds een jaar ook van de NGK. Er was teleurstelling over het mislukken van een NGK-project op dit vlak en de Commissie Loopbaanbeleid zag haar bestaan nog een klein jaar verlengd voor een goede overdracht aan het SKW.

Komen en gaan

Aangenomen naar de GKv Wezep: M. van Loon (GKv Dalfsen); naar de GKv Waardhuizen: kandidaat H.T. Wendt (Kampen); naar de GKv Nieuwerkerk aan den IJssel: H.J. Lopers (GKv Hoozand-Sappemeer-Noord).

Verbonden aan de GKv Duiven-Velp: kandidaat R.A. Nijhoff (Veenendaal), tot dusver predikant in opleiding in Duiven-Velp. Beroepbaar in de GKv: kandidaat C.T. Vleesenbeek (Zwolle), 0636315925, chielvleesenbeek@live.nl; kandidaat M.T. van Benthem (Zwolle), 0646487659, martenvanbenthem@hotmail.com.

Ds. H.W. van Egmond (71) en ds. H.G. Gunnink (68), emeritus predikanten van de GKv Ten Boer (ds. Gunnink ook van de GKv Zuidwolde) zijn overgegaan naar de Gereformeerde Kerken (hersteld).

Kernredactie

Bram Beute, Debbie den Boer, Peter Hommes, Leendert de Jong (hoofdredacteur), Erik Koning (eindredacteur), Jordi Kooiman (eindredacteur), Maarten van Loon, Karel Smouter, Jolyn van Varik-Nysink, Tineke Verhoef (beeldredacteur).

Brede redactie

Kernredactie plus Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Medewerkers

Ad de Boer, Eline de Boo, Han Hagg, Myriam Klinker-De Klerck, Jan Kuiper, Roel Kuiper, Almatine Leene, Bas Luiten, Jan Mudde, Maurits Oldenhuis, Anko Oussoren, Wim van der Schee, Joost Smit, Paul Smit, Esther Spiering-de Hek, Jeroen Sytsma, Roel Venderbos, Maarten Verkerk, Martine Versteeg, Dick Westerkamp, Jeannette Westerkamp-Stegeman.

Redactieadres

t Hazeveld 115, 3862 XA Nijkerk, 033-750 67 87, redactie@onderwegonline.nl.

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: Nico Schenk, Droogoven 7, 3961 EW Wijk bij Duurstede, 0343-57 50 27, administratie@onderwegonline.nl.

OnderWeg in braille, grootletter en audio

OnderWeg is beschikbaar in passende leesvormen bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB). Neem voor meer informatie contact op met de CBB: 0341-565499.

Abonnementenprijzen

Jaarabonnement: € 48,50 (studenten € 24,25,- / Europa € 85,- / buiten Europa € 115,-).

Halfjaarabonnement € 26,75.

Abonnement OnderWegOnline: € 37,50.

Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag online in op www.onderwegonline.nl.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging OnderWeg te Wijk bij Duurstede.

Persvereniging

OnderWeg is een uitgave van de Gereformeerde Persvereniging OnderWeg.

Informatie: Marga van Gent-Petter (secretaris), persvereniging@onderwegonline.nl.

Bestuur Persvereniging

Bernard Bos, Marga van Gent-Petter, Aad Lootens, Hillie van de Streek en Tjirk van der Ziel.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl.

Zie voor de formaten, tarieven en verschijningsdata www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold. Creatie, web & print. Postbus 86, 8090 AB Wezep, 038-376 33 90,

fax 038-376 53 03, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

De econoom van Kampen

Jan de Jong, directeur van de Theologische Universiteit Kampen, is alle dagen druk met het leiden van de universiteit. Maar bij het grote publiek is hij vrijwel niet bekend. Wie is hij en wat drijft hem? En hoe blikt hij terug op de mislukte fusie van de theologische universiteiten?

tekst **Sjoerd Wielenga** beeld **Sijmen Reehoorn**

Het is enkele dagen na de jaarwisseling als de dijken bij het Overijsselse Kampen met zandzakken verstevigd moeten worden. Op de werkkamer van Jan de Jong, directeur van de TU in het centrum van het pittoreske Hanzestadje, is daar weinig van te merken. Bovendien staat het water lang niet zo hoog als in 1953, toen De Jong geboren werd. Zijn leven begon in Alblasserdam, een week na de Watersnoodramp, als vijfde van tien kinderen. 'In de fietsenstalling van de fabriek naast ons huis stonden geëvacueerde koeien', weet hij uit de verhalen. Zijn vader maakte er als machinebankwerker fabricaten voor de scheepsbouwindustrie. Zijn moeder, 'een zachtmoedige vrouw', zorgde voor het huishouden. Hij werd 'met vreugde' opgevoed in, naar eigen zeggen, arme omstandigheden. Als kind kwam hij al in Kampen om de Schooldag, de jaarlijkse gereformeerd-vrijgemaakte toogdag, te bezoeken. 'Ik had toen niet kunnen vermoeden dat ik hier directeur zou worden.' Nuchter: 'Maar ja, het is vaker zo in het leven dat je niet weet wat je over dertig jaar doet.'

Samen met rector Roel Kuiper vormt hij het College van Bestuur, waarbij De Jong vooral verantwoordelijk is voor bedrijfs-

voering, personeelsbeleid, gebouwbeheer, financiën en – samen met Kuiper – strategie.

Ik vroeg Roel Kuiper om u te typeren. Hij noemde onder meer uw stabiele geloof en grote godsvertrouwen dat zou blijken uit uw gebeden.

De Jong schiet vol. De bril gaat af, met een zakdoek dept hij de ogen. Dan: 'Wat me nu raakt, is vooral dankbaarheid aan God die dat geloof geeft. Dat is niet iets wat je zelf kunt regelen. Het is een geschenk. Zoals je merkt, ben ik een gevoelsmens. Ik kan geroerd zijn door dingen die God doet. Ik dank God heel vaak dat onze kinderen bij Hem horen. Mijn vrouw en ik zijn ook dankbaar dat onze broers en zussen God niet in de steek hebben gelaten. Als ouderling hoor ik over de enorme impact die het op ouders heeft als hun kinderen God verlaten hebben. Dus waar heb ik het aan te danken dat ik een groot godsvertrouwen heb? Tja, ik kreeg het geloof mee van huis uit. Maar dat zegt toch niet alles.'

Hoe blikt u terug op uw opvoeding?

'Mijn ouders wilden heel graag dat we het geloof in onze heiland vasthielden.

Een levende relatie met God vonden ze belangrijk, maar afdalen in zielenroerseen gebeurde niet. Dat was lastig voor die generatie. Elke avond om tien uur hadden we als gezin een dagsluiting en op zondag zongen we met elkaar.'

Nadat hij het Gereformeerd Lyceum in Rotterdam had doorlopen, werd De Jong aan de Erasmus Universiteit opgeleid tot econoom. In zijn studententijd werd hij ook actief bij Evangelisatie & Recreatie, waar hij zijn vrouw Aly leerde kennen. 'Dat is het mooiste wat je kunt ontvan-

Drs. Jan de Jong MCM CMC (1953) is sinds 2010 lid van het College van Bestuur van de TU Kampen; eerder was hij er al extern adviseur. Als consultant en organisatiedeskundige werkte hij voor ministeries, onderwijsinstellingen en zorginstellingen. De Jong is bij drie organen voorzitter: de kerkenraad van de GKv in Ede-Noord, het stichtingsbestuur van het *Nederlands Dagblad* en Zuid-India Mission. De Jong is getrouwd met Aly, samen hebben ze zes kinderen en zeven kleinkinderen.

Jan de Jong: 'The Messiah is eigenlijk een mooie, gereformeerde preek waarin de hele samenhang van de Bijbel vertolkt wordt. Muziek kan me imponeren. Hoewel ik in mijn werk heel zakelijk moet zijn, zie je hier mijn gevoelige kant.'

gen en beleven: het Woord van God bekendmaken. Die tijd heeft me gevormd: het organiseren, samenwerken met anderen en mensen vertellen wat me drijft.' Hij heeft als organisatiedeskundige veel 'stevige klussen' gedaan (zie kader). Nu werkt hij, officieel althans, drie dagen per week voor de TU. In zijn spaarzame vrije

tijd zingt hij graag op een koor. Hij mag als tweede bas de lage baspartijen voor zijn rekening nemen. 'We zingen bijvoorbeeld de tweede mis van Bruckner, werken van Cyrillus Kreek en Maria-vespers, maar ook Rachmaninov. Het is heel plezierig dat bijna alle mooie muziek christelijk is. *The Messiah* van Händel is eigenlijk

een mooie, gereformeerde preek waarin de hele samenhang van de Bijbel vertolkt wordt. Muziek kan me imponeren. Hoewel ik in mijn werk heel zakelijk moet zijn, zie je hier mijn gevoelige kant.' Mensen die hem goed kennen noemen De Jong integer, hardwerkend, blijmoedig, opgewekt, optimistisch en nuchter.

>>

Jan de Jong: 'Predikanten hebben niet altijd oog voor de zakelijke kant van de universiteit. Ik hou erg van ze, maar je hebt op een universiteit niet alleen theologische en academische skills nodig, maar ook vaardigheden op het gebied van organisatie-management.'

Maar de vorig jaar opgestapte Raad van Toezicht (RvT) van de TU is minder enthousiast. 'Er is geen communicatie meer mogelijk met het College van Bestuur', oordeelde die RvT.

Wat doet dat met u?

'Soms zijn er hoofdstukken in je leven waar je niet met vreugde op terugkijkt. Het moeilijke was dat je persoonlijke integriteit ter discussie werd gesteld en dat je je daartegen niet kon verdedigen. Maar ik ben niet iemand die lang naar het verleden kan kijken. Persoonlijk kan ik zulke hoofdstukken goed afsluiten. Ik hoop dat ook met de betrokken mensen te kunnen doen, maar er is nadien weinig

contact geweest met de opgestapte RvT-leden. Als je iets wilt afsluiten, is het belangrijk dat je elkaar blijft ontmoeten.' Hij weegt zijn woorden zorgvuldig en wil er verder niet veel over kwijt. Hoe dan ook had het conflict te maken met de vorming van een Gereformeerde Theologische Universiteit (GTU), een fusie tussen de theologische universiteiten van de CGK en GKv, in samenwerking met de NGK en de Gereformeerde Bond. De Jong was druk met de onderhandelingen en had soms tot middernacht, via WhatsApp, contact met collega Kuiper. Maar toen de CGK-synode besloot om het GTU-project te stoppen, ging de gemeenschappelijke universiteit niet door.

Hoe ervoer u het synodebesluit van de CGK op 10 oktober 2017?

'Ik was erbij aanwezig. Toen het besluit gevallen was, voelde ik een zware teleurstelling. Niet eens zozeer vanwege het zakelijke aspect, maar vooral omdat het vertrouwen in onze hoogleraren ontbrak. Ik waardeer zelf hoe hier met een hartelijke liefde voor God en Christus gewerkt wordt. Er is geen sprake van dat theologen in Kampen het Woord van God maar zozo vinden of hun eigen draai eraan willen geven. Nee, ze zoeken consciëntieus naar God. Het is pijnlijk als de CGK-synode zegt dat ze die hoogleraren dus niet vertrouwt. Het gekke is dat toen we plannen maakten dat vertrouwen er binnen de regiegroep wél was. Pijnlijk is ook dat de CGK nota bene zélf de uitnodiging deed om tot een GTU te komen. Maar goed, we moeten nu nieuwe wegen zoeken om zonder de CGK onze positie te markeren. Mooi is wel dat de NGK-predikantenopleiding naar Kampen komt.'

In een inmiddels verwijderde tweet schreef de Kamper professor Erik de Boer die avond: 'Ik voel me bedrogen door de broeders ter CGK-synode.' Ervaart u dat ook zo?

'Ik herken zo'n tweet wel, maar ik vind niet dat ons grote woorden passen. Dat de deur dicht ging, is een nieuw feit en nu is de vraag: *what to do?* Ik ga niet bij de pakken neerzitten en van alles roepen. Het is balen, maar onze emoties bewaren we voor de borreltafel. Ik wil dat niet uitvergroten.'

De Jong vertelt dat de GTU een 'mega-veranderingsproces' was met als complicerende factor dat de universiteiten in Apeldoorn en Kampen verbonden zijn aan de kerken: 'Als de Boni en de Jumbo fuseren, hebben ze alleen met zichzelf te maken. Maar wij moesten zaken doen met meerdere synodes, die ad hoc en tijdelijk bij elkaar komen en dan besluiten nemen. Omdat synodes tijdelijke instellingen zijn, fluctueren de bestuurlijke inzichten.'

Is het systeem van wisselende synodes die beslissen over de toekomst van een universiteit dan nog wel houdbaar?

'De GKv-synode heeft de RvT benoemd om toezicht te houden op de universiteit. Maar het gevaar ligt op de loer dat de synode toch nog over alles in Kampen kan beslissen. Het is van belang dat de bestuurlijke verhoudingen herijkt worden, zodat de school der kerken zich kan ontwikkelen en we slagvaardig kunnen handelen. Om te voorkomen dat de synode door haar periodieke bestaan een blok aan het been van de universiteit wordt, moet de RvT meer mandaat krijgen van de synode. Daar voelde de laatste synode zelf ook voor. Ze heeft haar werk trouwens geweldig gedaan. Maar in zijn algemeenheid geldt wel dat ouderlingen die afgevaardigd worden naar synodes meestal geen organisatieprofessionals zijn. Ook predikanten hebben niet altijd oog voor de zakelijke kant van de universiteit. Ik hou erg van ze, maar je hebt op een universiteit niet alleen theologische en academische skills nodig, maar ook vaardigheden op het gebied van organisatie-management.'

Het h-woord

Eenkele jaren geleden zweefde het h-woord boven de politieke discussie. De kern was: als je de hypotheekrenteaftrek ter discussie stelt, dan pleeg je politieke zelfmoord. Dit leidde tot schimmige discussies en weinig frisse debatten. Maar toen het h-woord echt ter discussie werd gesteld, bleek het erg vruchtbaar te zijn. Toen pas konden de plussen en minnen op een nuchtere manier afgewogen worden. En... werd er ingegrepen.

In de gereformeerde gezindte hebben we ook een h-woord: hermeneutiek. In de hermeneutiek gaat het om de vraag hoe mensen die in een bepaalde cultuur en context leven, het Woord van God lezen en verstaan. In alle belangrijke debatten speelt het h-woord een grote rol. Als iemand een 'ander geluid' vertolkte, dan werd deze gemakkelijk beschuldigd van het aanhangen van de 'nieuwe hermeneutiek'. Waardoor de eer en integriteit van de betrokkene werd aangetast. Het was makkelijk scoren, waarbij de eigen handen schoon bleven.

>> De voorspelbare afwijzingen, die we in sommige kerkelijke bladen aantreffen, kunnen niet meer <<

Kamper theologen hebben de uitdaging aangenomen om het h-woord ter discussie te stellen. In *Gereformeerde hermeneutiek vandaag* (onder redactie van Ad de Bruijne en Hans Burger) geven ze een visie op exegese en hermeneutiek. Het is een spannend boek geworden. Eerlijke vragen worden gesteld. De schrijvers willen recht doen aan zowel de Bijbel als het gezaghebbende Woord van God, als aan de mens in al zijn culturele bepaaldheid als schepsel van God. Een boek dat recht doet aan onze traditie – met onder anderen Augustinus, Calvijn en Bavinck – en aan alle nieuw verkregen kennis.

Met *Gereformeerde hermeneutiek vandaag* is het laatste woord over hermeneutiek beslist niet gezegd. Het biedt zo veel argumenten en zo veel stof tot nadenken dat een simpele beschuldiging niet meer kan. Ook de voorspelbare afwijzingen, die we in sommige kerkelijke bladen aantreffen, kunnen niet meer. Dit soort beschuldigingen en afwijzingen komen als een boemerang terug: ze getuigen van een fundamentalistische en biblicistische benadering, die onrecht doet aan het levende Woord van God.

Maarten Verkerk is onder meer bijzonder hoogleraar filosofie aan de TU Eindhoven en de Universiteit Maastricht.

Was dat voor u als organisatiedeskundige nooit frustrerend?

'Het tempo was inderdaad trager dan mijn keuze zou zijn. Ik moest me aanpassen aan de omstandigheden en heb zo toch heel wat kunnen bijdragen.'

En nu? Verhuist de TU Kampen alsnog naar Utrecht, zoals aanvankelijk het plan was, maar dan zonder de TU Apeldoorn?

'Utrecht blijft een optie, maar we nemen pas in het voorjaar een besluit. Voor mij persoonlijk zou Utrecht een gewaardeerde optie zijn voor onze universiteit, omdat daar meer ruimte is voor onze studenten om zich te verbinden aan andere onderwijsdisciplines én andere studenten in de stad.'

>> 'Omdat synodes tijdelijke instellingen zijn, fluctueren de bestuurlijke inzichten' <<

De dag na het interview vertrekt De Jong namens een aantal Gelderse kerken naar India om kerken te bezoeken. 'Het verschilt per regio, maar er zijn plekken in het hindoeïstische India waar christenen het erg moeilijk hebben, omdat hindoes niet veel naast zich verdragen. Ik spreek dominees die gemolesteerd worden omwille van hun geloof. Dat voelt machteloos en tegelijkertijd realiseer ik me dat het een geweldig geschenk van God is dat wij hier in vrijheid mogen wonen. En voor hen is het belangrijk te weten dat ze wereldwijd broers en zussen hebben die voor hen bidden.'

Heeft het Indiawerk invloed op uw werk in Kampen?

'In India is een geweldige honger naar Bijbelkennis. Wat mij ontroert, is de blijdschap in hun geloof, terwijl ze bijna niets hebben. Ze hebben wel waaromvragen, maar leggen hun lijden veel makkelijker dan wij in het Westen in Gods hand. Ze hebben een jaloersmakend nederig en ontvangend geloof. Dat maakt mij nederig. In India denk ik weleens: nu zie ik pas wat écht belangrijk is. Maar aan de andere kant: juist voor hen is het zo belangrijk dat er academische, theologische opleidingen zijn. Zij vinden het mooi hoe wij lijnen ontdekken in afzonderlijke Bijbelverhalen, de samenhang zien en schatten opdiepen uit het Woord. Dankzij hen waardeer ik meer mijn eigen roots en de systematische theologie.'

Sjoerd Wielenga is zelfstandig journalist en tekstschrijver.

Aandacht voor de allerkleinsten

Vaak begint het jeugdwerk pas 'echt' als een kind naar school gaat. Dan gaan ze naar de kindernevendienst en wordt er nagedacht over hoe we geloofsoverdracht vorm willen geven. Sommige gemeenten beginnen wellicht iets eerder met een peuternevendienst, maar hoe zit het met de allerkleinsten? Is geloofsoverdracht relevant? Wat gebeurt er in de leeftijdsfase tot en met 2 jaar? En welke lessen kunnen we hieruit leren voor het jeugdwerk?

tekst **Martine Versteeg-ter Veen**

Agenda

- 7 februari 2018 (Zwolle): 'Deel je leven', een interactieve avond voor diakenen en jeugdleiders over het verbinden van jeugdwerk en diaconaat. Zie www.praktijkcentrum.org/activiteit/jeugdwerk-en-diaconaat-verbinden.

- 26 mei 2018 (Arnhem): EO Jongeren-dag, met als thema 'Walk on water'. Zie beam.eo.nl/eo-jongeren-dag.

Het is begrijpelijk dat je niet snel de vraag stelt wat baby's en dreumesen nodig hebben in de kerk. Het is tenslotte een periode waar je je later weinig van herinnert, ook niet van wat er verteld wordt over het geloof. Dus is er wel meer nodig dan een oppas, zodat de ouders rustig naar de kerkdienst kunnen gaan?

Natuurlijk is de crèche erg prettig voor de rust van zowel de ouders als de andere gemeenteleden. Toch moeten we oppassen dat we hierdoor niet het idee wekken dat baby's en dreumesen lastig en misbaar zijn. Bovendien zien we dat ook in deze levensfase kinderen behoeftes hebben die van invloed zijn op latere geloofsoverdracht en -ontwikkeling.

Exploreren

In de eerste twee jaren van een mensenleven gebeurt er heel veel. Een baby die vooral eet, slaapt, poept en plast ontwikkelt zich tot een ondernemende dreumes die rondloopt en zijn eerste woordjes spreekt. Een baby heeft geen besef van het eigen ik en is volledig afhankelijk van de ouder. Het ervaart dan ook dat moeder en kind één zijn. Een kind van 2 ontdekt dat hij een eigen persoon is, met een eigen wil. Hij beweegt steeds tussen de veilig-

heid van de ouder en het exploreren van de omgeving.

Het leren van een kind gebeurt vanuit de ervaringen in dat exploreren van zijn omgeving. Daarbij worden de zintuigen volop gebruikt. Alles wordt in de mond gestopt en van dichtbij bekeken. Kinderen zijn dan ook erg gevoelig voor sfeer. Zonder dat een kind het kan benoemen, zal het gespannenheid, onrust of onveiligheid beantwoorden met vergelijkbaar gedrag. Met de grote veranderingen zie je dat kinderen behoefte hebben aan rituelen. Rituelen, zoals het 'naarbedritueel', geven orde en rust in een steeds veranderende wereld. Er worden allerlei rituelen opgebouwd en kinderen vinden het lastig als dingen anders gaan dan anders.

En ook al weten kinderen in deze fase nog niet wie God is, toch vormen het leren vertrouwen van de omgeving en het ervaren van onvoorwaardelijke liefde bij de ouders de eerste bouwstenen van een later Godsbesef. In de liefde van de ouders leren kinderen iets van de onvoorwaardelijke liefde die God geeft.

Toerusting

Wat betekent dit nu voor het jeugdwerk?

- Ouders hebben veel invloed op de ge-

Help ouders bij het opbouwen van goede rituelen thuis, zoals bidden voor hun kind en het voorlezen van Bijbelverhalen.

loofsontwikkeling van hun kinderen en zullen dat nog lang hebben. Tot ver na de tienertijd zijn zij hun rolmodellen. Goed kinderwerk betekent dus dat je aandacht hebt voor de ouders. Geef hun een goede start door hun toerusting te bieden.

Bied ook toerusting aan stellen met een kinderwens of die in verwachting zijn. Welke verwachtingen hebben zij van het hebben van een kind en hoe willen ze hun kind in geloof opvoeden? Denken partners daarover hetzelfde? En zo nee, hoe kunnen ze daarin een goede weg vinden? Help ouders bij het opbouwen van goede rituelen thuis, zoals bidden voor hun kind en het voorlezen van Bijbelverhalen.

Zorg ook voor toerusting waarin het eigen geloof van de ouders gevoed wordt en help hen om dat geloof tastbaar te maken thuis, met hun eigen rituelen. Zij zijn tenslotte degenen die het geloof aan hun kinderen voorleven.

- Als er opvang is tijdens de eredienst, zorg dan voor een veilige en rustige plek. Zijn de stopcontacten afgeschermd? Liggen er geen kleine of scherpe voorwerpen die kinderen in hun ontdekkingsavonturen in hun mond stoppen? Kijk goed met de ogen van een avontuurlijke baby naar je oppasruimte.

Zorg voor een goede sfeer in de oppasruimte. Worden ouders en kinderen harte-

lijk ontvangen? Worden kinderen herkend en bij naam genoemd? Vraag eens aan de ouders of ze hun kind graag naar de oppas brengen. Vaak merk je daaraan al of de sfeer goed is, of dat er misschien iets moet veranderen.

- Denk na over rituelen die je kunt opbouwen tijdens de oppas. Zorg er bijvoorbeeld voor dat je, zodra de ouders vertrokken zijn, samen met de kinderen begint met een lied. Zeker wanneer er ook oudere kinderen bij zijn, kun je de allerkleinsten al meenemen in momenten

van voorlezen, kort bidden en samen zingen.

Onthoud dat jonge kinderen leren en hun omgeving verkennen met al hun zintuigen. Bedenk hoe je bijvoorbeeld Bijbelverhalen meer kunt laten ervaren met de zintuigen.

Martine Versteeg is jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk. Met bijdragen van Anko Oussoren, adviseur bij het Praktijkcentrum, en Paul Smit, jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk.

Media/tips

- Een al wat ouder maar nog steeds relevant boek is *Geloven in opvoeden* van Maria Vrijmoeth-de Jong e.a. (Stichting Loek, 2006). Het geeft ouders adviezen en vaardigheden mee die hen helpen om weer in hun opvoeding te geloven en gestalte te geven aan de geloofsofvoeding in het gezin. Naast het boek is er ook een werkboek met materiaal voor ouderkringen of toerustingsavonden.
- De website www.gelooftinhetgezin.nl, onder redactie van de CGJO (Christelijke Gereformeerde Jongerenorganisatie), biedt allerlei tips en toerusting rond geloofsopvoeding.
- De Parenting Children Course van Alpha Nederland is een opvoedcursus voor ouders van 0- tot 10-jarigen. Het is een leuke en laagdrempelige manier om in een relaxte sfeer met andere ouders ervaringen uit te wisselen en je te bezinnen op de opvoeding. Ontmoeting, herkenning en inspiratie staan centraal. De Parenting Children Course is gebaseerd op christelijke principes, maar is relevant voor zowel christelijke als niet-christelijke opvoeders. Zie www.alphanederland.org/parentingcourse en parentingcourse.nl/children.

Wet en genade in de praktijk

Waarom vergeet je zo gemakkelijk dat God je aanvaard heeft? Het gaat niet om wat je hebt, wat je doet of wat je kunt, maar om zijn liefde. Pas nog sprongen de tranen in mijn ogen toen ik ergens de volgende samenvatting van Gods Woord las: 'Ik spreek je vrij. Door het bloed van mijn Zoon ben je volkomen goed in mijn ogen.' Het is een overbekende en uitgesleten boodschap en toch ben je die zomaar kwijt.

tekst **Bram Beute**

Het is vaak moeilijk te geloven dat God ons liefheeft. Dat heeft alles te maken met hoe je als mens door anderen bent gevormd. Een vader die je altijd weer wees op je tekorten. Een veeleisende moeder. Klasgenoten die je pestten. Enzovoort. Mensen vormen je, maar kunnen je ook misvormen. Wie weinig of geen liefde heeft ontvangen van mensen, kan ook niet zomaar geloven dat God haar of hem liefheeft. En niet alleen je persoonlijke omgang met anderen is vormend. Ook de systemen of praktijken van je dagelijks leven bepalen wie je bent.

Prenataal

In onze samenleving wordt vaak geroepen dat je mag zijn wie je bent. Maar de dagelijkse gang van zaken laat iets anders zien. Die lijkt meer op de wet die je

veroordeelt dan op de genade die je vrijspreekt. Dat begint al voor je geboorte. Prenatale scans moeten uitwijzen of het verwachte leven wel de moeite waard is om geboren te worden. Ouders die een kindje met een handicap verwachten, krijgen van artsen, verplegend personeel en hun omgeving vragen: Weet je wel zeker dat je dit kindje wilt krijgen? Realiseer je je wel hoe zwaar het zal zijn, wat het van jullie en de rest van jullie gezin zal vragen? Is het wel de moeite waard?

Vanaf de geboorte gaan ouders met hun kindje regelmatig naar het consultatiebureau. Natuurlijk is dat een prachtige instelling, die allerlei ziekten en afwijkingen snel op het spoor kan komen. Tegelijkertijd spreekt daaruit dat er een norm is waaraan je kind moet voldoen. Past hij in de groeicurve? Kan ze wel op

tijd staan en lopen? Is je kind wel normaal?

Schooladvies

Als je kind naar school gaat, gebeurt hetzelfde. Ik zie de meeste meesters en juffen hard werken om de kinderen veel liefde en aandacht te geven en ze te aanvaarden zoals ze zijn. Maar tegelijkertijd draaien de kinderen op school mee in een systeem waarin ze vrijwel van het begin af aan gemeten en geëvalueerd worden. Of het nu met cijfers is, een vijfpuntschaaltje of een

>> *Realiseer je je
wel hoe zwaar het
zal zijn?* <<

letter. Kinderen hebben al heel gauw door: ik doe het goed, of: ik doe het niet zo goed. Dat wordt dan zomaar vertaald als: ik ben fantastisch want ik haal goede cijfers, of: ik ben toch niet zo geweldig, want ik haal niet zulke goede cijfers. Als je bijna van de basisschool gaat, krijg je een schooladvies mee. Ga ja dan naar 'hoger' of 'lager' onderwijs? Als je die woorden gebruikt, hoef je daarna niet meer te zeggen: 'Het maakt niet uit, het is allemaal goed.'

En zo gaat het door in het werkzame leven: salarisschalen en de leaseauto drukken uit wat je volgens je baas of de cao (en je collega's) waard bent. Daarnaast wordt in reclame voortdurend het belang van jong zijn benadrukt. Haarverf, antirimpelcrème en regel-

Prenatale scans moeten uitwijzen of het verwachte leven wel de moeite waard is om geboren te worden.

>> *Haarverf, antirimpelcrème en regelmatig sporten moeten je jong houden* <<

matig sporten moeten je jong houden. Maar wat als de rimpels niet meer weg te poetsen zijn en je conditie niet meer beter wordt? Als je echt oud wordt, wat is je leven dan nog waard?

Tastbaar

Je kunt in de kerk wel horen dat God onvoorwaardelijk van je houdt, maar als de dagelijkse praktijk van je leven iets heel anders zegt, is het heel moeilijk om die woorden te geloven. Die woorden moeten tastbaar worden. In de kerk gebeurt dat bijvoorbeeld bij de doop, en wel op een radicale manier: je moet sterven om door Christus te kunnen leven. Duidelijker kun je het niet maken:

jij bent waardevol, niet door wat je doet of hebt, maar alleen vanwege Christus. En iedereen die het avondmaal viert laat dat zien: ik moet het niet van mezelf hebben, maar van Christus. Ook in het dagelijks leven kun je dat zichtbaar maken. De eerste christenen verkochten alles wat ze hadden. Er was niet langer onderscheid tussen rijk en arm. Tussen mensen die het gemaakt hadden en mensen die het niet gemaakt hadden. In de kloosters bleef die traditie bewaard: gelijke monniken, gelijke kappen. Je kunt en hoeft je niet langer te onderscheiden door je kleding. Het enige bezit dat je hebt, is Christus.

Omkering

Kan zoiets vandaag ook nog? Gemakkelijk zal het niet gaan, want de wereld is er niet op ingericht en ontsnappen aan die machten kunnen we niet. Maar zou het echt onmogelijk zijn voor een christelijke school om niet langer cijfers of andere beoordelingen te geven, maar elk kind te stimuleren om haar of zijn specifieke eigen gaven te ontwikkelen? Zou een christelijke werkgever zijn personeel in dezelfde salarisschaal kunnen zetten

en iedereen in dezelfde leaseauto kunnen laten rijden?

Als dat te radicaal is, misschien zouden we dan hier en daar een beginnetje kunnen maken door de kwalificeringen en normeringen van 'de wereld' minder serieus te nemen. Zoals Paulus dat bijvoorbeeld heel mooi doet. Hij legt uit dat het lichaam van Christus bestaat uit verschillende delen. Al die delen doen ertoe en de één kan niet zonder de ander. Toch worden ze niet allemaal gelijk behandeld. 'De delen van ons lichaam waarvoor we ons schamen en die we liever bedekken, behandelen we zorgvuldiger en met meer respect dan die waarvoor we ons niet schamen. Die hebben dat niet zo nodig.' Dat is een prachtige en hoognodige omkering. Predikanten en (andere) bekende christenen worden soms met meer eer behandeld dan andere mensen. Dat is volgens Paulus niet omdat ze beter zouden zijn, maar omdat ze het nodig hebben (1 Korintiërs 12:23-25).

Bram Beute is predikant van de GKv Kampen-Zuid en redacteur van *OnderWeg*.

Om uit te delen...

Miniboekjes

Nieuwe handzame miniboekjes, met korte teksten rond het thema 'Gods plan'.

Neem een kijkje in de webwinkel

Ansichtkaarten, boekenleggers, posters, doeboekjes, kleurboekjes...

055-3015153

www.erismeer.nl

OnderWeg in gesproken vorm!

Voor iedereen met een leesbeperking maakt de CBB een gesproken versie van *OnderWeg*. Dit is mogelijk dankzij giften. Steun met uw gift o.v.v. 'OnderWeg' het werk van de CBB voor blinden en slechtzienden.

Algemeen Nut
Bevengende Instelling
ANBI

Rekeningnummer: NL17INGB0000503241

CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden
Postbus 131 • 3850 AC Ermelo • Tel. 0341-56 54 99 • www.cbb.nl • info@cbb.nl

Wat bezielt me?

Wat mij bezielt is dat God van mij houdt. Ongelooflijk! Ik zoek bezieling om dat nog beter te kunnen ervaren. Jij ook?

Neem een proefabonnement op christelijk magazine *OnderWeg*.

Ga naar onderwegonline.nl/gratis

Drie maanden gratis, stopt automatisch.

OnderWeg

Inspiratie voor reisgenoten